

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous / markkinointi

Joni Kytö

LASKUSUHDANTEEN VAIKUTUS KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEA-
KOULUN LIIKETALOUDEN OPISKELIJOIDEN HALUUN PERUSTAA YRI-
TYKSIÄ

Opinnäytetyö 2010

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Markkinointi

KYTÖ, JONI	Laskusuhdanteen vaikutus Kymenlaakson ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden haluun perustaa yrityksiä
Opinnäytetyö	48 sivua + 10 liitesivua
Työn ohjaaja	pt. tuntiopettaja Ilkka Virolainen
Toimeksiantaja	Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
Kesäkuu 2010	
Avainsanat	laskusuhdanne, yrittäjyys, yrittäjyysasenteet

Tässä opinnäytetyössä käsitellään Kymenlaakson ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden yrittäjyysasenteita sekä asenteita yrityksen perustamiseen laskusuhdanteen aikana. Tutkimuksen teoriaosuus koskee yrittäjyyttä, yrityksen perustamista, riskejä sekä laskusuhdannetta ja työttömyyttä.

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena. Tutkimusta varten laadittiin kyselylomake, joka jaettiin opiskelijoiden täytettäväksi tunnin alussa. Kyselyyn vastasi 104 opiskelijaa, 17,9 prosenttia kaikista KyAMK:in liiketalouden opiskelijoista.

Tutkimustulokset osoittavat, että laskusuhdanne vaikuttaa opiskelijoiden päätöksiin ja heidän yrityksenperustamishaluunsa negatiivisesti, mutta laskusuhdanteessa nähdään myös mahdollisuuksia, ja suurempi osa opiskelijoista kokee yrityksen perustamisen olevan laskusuhdanteen aikana järkevää kuin ei järkevää. Laskusuhdanne vaikuttaa negatiivisesti, mutta tuo myös mahdollisuuksia.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Business Administration

KYTÖ, JONI

Effect of Economic Recession on Business Students'
Willingness to Start New Businesses

Bachelor's Thesis

48 pages + 10 pages of appendices

Supervisor

Ilkka Virolainen, Lecturer

Commissioned by

Kymenlaakso University of Applied Sciences

June 2010

Keywords

economic recession, entrepreneurship, attitudes

The purpose of this Bachelor's thesis was to survey Kymenlaakso University of Applied Sciences business students' attitudes towards entrepreneurship and starting a business during the economic recession. The theory of the thesis incorporates entrepreneurship, starting a business, risks, economic recession and unemployment.

The investigation was executed by an questionnaire, which was distributed to students at the beginning of lectures. 104 students answered the questionnaire, which makes being 17-9 per cent of all business students at Kymenlaakso University of Applied Sciences.

The research shows, that the economic recession has a negative effect on students' decisions and willingness to start a business. However the recession is also seen as an opportunity and more students consider starting a business during the recession wise rather than unwise. Despite the negative effect of the economic recession, it is seen as an opportunity.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
1.1 Maailman taloudellinen tilanne	6
1.2 Työn taustat ja tarkoitus	7
1.3 Tutkimuksen toteutus	8
2 YRITTÄJYYS	8
2.1 Yrittäjyyteen liittyvät ominaisuudet	9
2.2 Yrityksen perustaminen	12
2.3 Yrityksen sukupolvenvaihdos	14
2.4 Suomalainen yrittäjyys	15
2.4.1 Yritysmäärän kehitysnäkymät	16
2.4.2 Suomalaisten yritysten rakenne	17
2.4.3 Lähiyritysten rakenne	18
3 YRITTÄMISEN RISKIT	19
4 LASKUSUHDANNE JA TYÖTTÖMYYS	21
4.1 1990-luvun taantuma	21
4.2 Meneillään oleva taantuma	22
4.3 Työttömyys	23
4.3.1 Pitkäaikaistyöttömyys ja rakenteellinen työttömyys	23
4.3.2 Nuorisotyöttömyys	24

5 TULOKSET	25
5.1 Vastaajien perustiedot	25
5.2 Oma ja sukulaisten yrittäjyys	27
5.3 Omat yrittäjyyteen liittyvät mielipiteet ja omat yrittäjäominaisuudet	30
5.3.1 Väittämäparit	30
5.3.2 Yrittäjyys ja oma persoona	32
5.3.3 Yritysmuodon valinta	35
5.3.4 Syyt ryhtyä yrittäjäksi	36
5.4 Laskusuhdanteen vaikutus opiskelijoihin	36
5.5 Kyselyn tulosten yhteenveto	42
5.6 Kehitysehdotukset tulosten pohjalta	43
6 POHDINTA	44
LÄHTEET	47
LIITTEET	

Liite 1. Taulukko: Yritykset toimialoittain vuonna 2007 (TOL 2008)

Liite 2. Kyselylomake

Liite 3. Kyselyn tulokset

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe koskee opiskelijoiden halukkuutta perustaa yrityksiä laskusuhdanteen aikana, sekä opiskelijoiden yrittäjäysasenteita. Aihe on mielenkiintoinen, sillä se koskee itseäni ja monia muita kaltaisiiani kohtalotovereita, jotka ovat opiskelemassa tai valmistumassa suhdannetilanteen ollessa keho. Opiskelijoiden yritystenperustamishalukkuuden tutkiminen on laskusuhdanteen aikana ollut vähäistä, ja siksi sen tutkiminen on nyt hyvin ajankohtaista ja tärkeää.

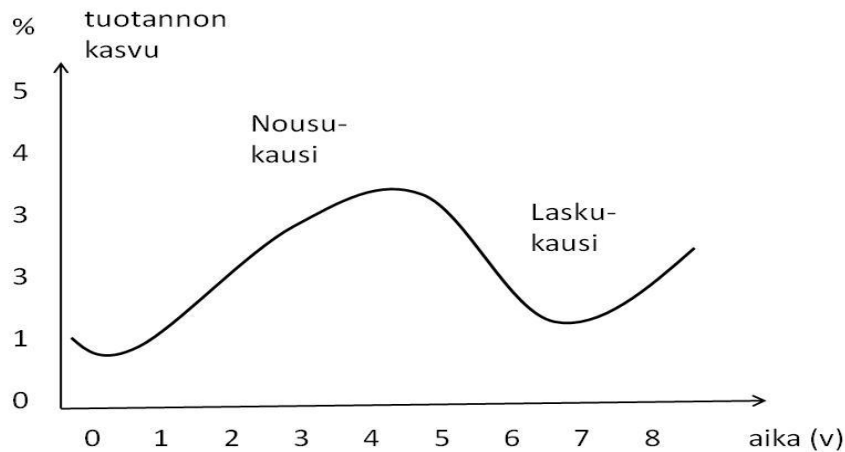
1.1 Maailman taloudellinen tilanne

Nykyinen, eli vuoden 2010 taloudellinen tilanne koko maailmassa on heikohko. On erittäin epävarmaa, mitä tulee lähitulevaisuudessa, saati sitten pidemmän ajan kuluessa tapahtumaan. Joka tapauksessa konkurssit ja työttömyys tulevat vielä lisääntymään. Aiemmat taantumukset ovat kestäneet jopa 3-4 vuotta, mutta siitä ei kuitenkaan pysty tässä tapauksessa paljoa päättelemään. Kukaan ei pysty ennustamaan tulevaisuutta tarkasti. (Talouskatsaus 21.9.2009.)

Vielä muutama vuosi sitten maailman taloudellinen tilanne näytti todella valoisalta. Sitten kuitenkin tapahtui osakekurssien ollessaan huipussaan suuri notkahdus alaspäin. Sittemmin alamäen alettua ovat pankkien osakkeet kärsineet suurinta vahinkoa. Euroopan pörssinoteeratut pankit menettivät vuodessa puolet osakearvostaan. (Hurri 2008.)

Kriisi käynnistyi USA:n asuntomarkkinoilla tapahtuneiden vastoinkäymisten seurauksena. Asuntojen hintojen nousu pysähtyi ja kääntyi jopa paikoittain laskuun. Kasvava määrä asuntolainaan sitoutuneita jätti lainansa hoitamatta, pankit alkoivat horjua ja kriisi pääsi puhkeamaan. Lopulta kriisi levisi ketjureaktion tavoin maailmanlaajuisiksi arvonalennuksiksi ja finanssitappioiksi. (Hurri 2008.)

Suhdanteet eivät ole helposti ennustettavissa, mutta hieman yksinkertaistaen voi sanoa, että suhdannesyklin keskimääräinen pituus on neljästä viiteen vuoteen, kuten kuvasta 1 huomataan (Pekkarinen & Sutela 2005, 126). Synkimmissä arvioissa maailmantalouden on arvioitu ajautuvan pahempaan tilaan kuin 1930-luvun lamavuosien aikana. Kaikkia varoituksia ei kannata kuitenkaan ottaa tosissaan, varmaa on vain, että kriisi ei ole vielä ohi, eikä sen tarkkaa loppumista voi ennustaa. (Hurri 2008.)

Kuva 1. Suhdannevaihtelun osat (Pekkarinen & Sutela 2005, 127.)

1.2 Työn taustat ja tarkoitus

Kuinka kukaan uusi halukas yrittäjä pystyy tai uskaltaa aloittaa uuden yritystoiminnan, kun nykyinen tilanne ei juurikaan innostusta tai uskoa tulevaan yritystoimintaan anna?

Uuden yrityksen perustamista koskeva kysymys on myös kaksitasoinen. Sillä, jos valmistuva opiskelija joutuu olemaan kauan poissa työmarkkinoilta, saat-taa mieleen siinäkin mielessä tulla oman yritystoiminnan aloittaminen. Yksityisyrittäjyys on eräs tapa työllistää itsensä, jos muiden organisaatioiden puo-lelta ei töitä löydy. Toisaalta taas yrityksen perustaminen laskusuhdanteen ai-kana on äärimmäisen epävarmaa, sillä kuluttajat ovat epävarmoja eivätkä käy-tä rahaa siinä määrin kuin noususuhdanteen aikana.

Kaksitasoisuus yrityksen perustamista ajatellessa onkin tässä mielessä erit-täin mielenkiintoista. Minkälaisia ovat vaihtoehdot, joita valmistuvalla opiskeli-jalla on? Yrityksen perustaminen on vain yksi vaihtoehto muiden joukossa, valtio takaa tietyn turvan Suomessa, jotta kukaan ei jäisi osattomaksi, joten valtion tuella eläminen on myös vaihtoehto. Kolmas vaihtoehto on tehdä töitä jonkin organisaation työntekijänä.

Työn lähtökohtana on pääosin yksittäinen ihminen, yrityksen mahdollinen pe-rustaja tai jonkin organisaation alaisuudessa työskentelevä työntekijä, eli tar-kastelu keskittyy lähinnä yksittäisen ihmisen mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan tilanteeseensa, eikä minkään organisaation, kuten yhteiskunnan tai jonkin yri-tyksen näkökulmaan yritysten perustamista koskien. Pää tarkoituksena on siis tutkia, kuinka laskusuhdanne vaikuttaa Kymenlaakson ammattikorkeakoulun

liiketalouden opiskelijoiden yrityksenperustamishaluun, ja miten suuri vaikutus on ja onko vaikutus pelkästään negatiivinen vai myös positiivinen.

1.3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin jaettavana paperikyselytutkimuksena. Kyselylomakkeet jaettiin ryhmille 10.2.2010, 11.2.2010 ja 17.2.2010. Kyselylomake oli kuusisivuinen ja sisälsi viisi osa-aluetta. 104 opiskelijaa vastasi kyselyyn, joka on 17,9 prosenttia kaikista Kymenlaakson ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoista. 9.3.2010 Kymenlaakson ammattikorkeakoulun opintotoimistosta saadun tiedon mukaan ammattikorkeakoulussa opiskelee yhteensä 582 tradenomiopiskelijaa.

Tiedot analysoitiin syöttämällä Microsoft Excel -ohjelmaan ja analysoitiin vertaamalla eri vastausvaihtoehtoja prosenttiosuuksien perusteella toisiinsa. Osassa kysymyksiä vastaajaryhmiä verrattiin toisiinsa perustietojen eli sukupuolen, syntymävuoden, opiskelujen aloitusvuoden KyAMK:ssa ja koulutussuuntauksen perusteella. Tulokset esitellään piirakka- ja pylväskaavioiden muodossa.

2 YRITTÄJYYS

1700-luvulta peräisin olevan määritelmän mukaan yrittäjä määritellään ihmiseksi, joka tekee yrityksen tuottavaksi yhdistelemällä erilaisia arvoja. Sitä aiemmin eräs pariisilainen pankkiiri ja kirjailija Richard Cantillon määritteli yrittäjän ihmiseksi, joka osti tuotantovälineitä tiettyyn hintaan ja myi ne johonkin epävarmaan hintaan pois. (Viitala & Jylhä 2002, 9.)

Sittemmin yrittäjyyden määritelmä on tarkentunut. Suomalaiset yrittäjyyden tutkijat ovat yleensä liittäneet yrittäjyyteen yleensä itsenäisyyden, individualismin ja tahdon. Joidenkin mielestä yrittäjyys liittyy ympäristötekijöihin, kuten oman sosiaalisen aseman parantamisyrittäminen. Joidenkin mielestä yrittäjyys on prosessi. 1985 Matti Peltonen jakoi 1985 yrittäjyyden sisäiseen ja ulkoiseen, mikä oli tärkeä askel yrittäjyyden näkemisessä uudella tavalla. Kaiken kaikkiaan yrittävän asenteen omaavalla ihmisellä on tarve suoriutua työtehtävistään oma-aloitteisesti ja itsenäisesti. (Luukkainen & Wuorinen 2002, 12-14.)

Yrittäjyyttä on ensimmäisten määritelmien ajoista asti pidetty suuressa osassa maailmaa erittäin tärkeänä osana yhteiskuntaa ja sen hyvinvointia ajatellen. Yritysten tukeminen onkin noussut esille, ja yritysten tukemisesta, erityisesti pk-yritysten, on tullut keino edesauttaa työllisyyttä, sillä suurilla yrityksillä on käsissään niin paljon valtaa, ettei niiden kykyyn työllistää voi enää luottaa julkisen sektorinkin jatkuvasti vähentäessä henkilöstöään palveluja yksityistämällä. (Viitala & Jylhä 2002, 9.)

Yritykset mahdollistavat sen, että ihmiset voivat erikoistua niihin tehtäviin, jotka he osaavat parhaiten. Yritys on useimmiten tehokkain tapa järjestää tuotanto. Tekemällä töitä yrityksen nimiin, työntekijät saavat yrityksestä lisäksi varmuutta ja kaihtavat riskiä, tietty sopimuksen mukainen palkka maksetaan työntekijän tilille, jolleivät olosuhteiden aivan täysin sopimuksen tekemisen jälkeen mullistu. Yrityksen omistajan tilanne on toisenlainen, hänen palkkansa eli käteen jäävä voitto, on epävarmempi kuin sopimuksen mukainen palkka. Näin selittyy yrityksen johtamisen ja yrityksessä työskentelemisen erilainen taloudellinen varmuus, joka vaikuttaa paljolti yritysten perustamispäätöksiin taantuman aikana. (Pekkarinen & Sutela 2005, 23.)

2.1 Yrittäjyyteen liittyvät ominaisuudet

Yrittäjyyden käsite on kokenut melkoisia muutoksia parin viime vuosikymmenen kuluessa. Aiemmin yrittäjyys miellettiin vai ulkoiseksi yrittäjyydeksi ja vasta 1990-luvun alkutaipaleella yrittäjyyteen liitettiin myös sisäinen yrittäjyys. Samoihin aikoihin yrittäjyyskäsite laajentui koskemaan myöskin koulutusta, omatoimisuutta ja vastuunottoa omasta tulevaisuudesta, yrittäjyyskasvatusta. (Luukkainen & Wuorinen 2002, 171.)

Matti Koiranen ja Kimmo Hyrsky tekivät tutkimuksen koskien yrittäjyyden käsitettä, jonka tulokset esitetään Koirasen ja Peltosen teoksessa ”Yrittäjyyskasvatus” 1995. Koirasen ja Hyrskyn tutkimukseen osallistui 627 vastaajaa, joista suomalaisia oli 351. Vastaajien keski-ikä oli 32 vuotta ja sukupuolittain vastaajat jakaantuivat siten, että naisia oli 267 ja miehiä 360. Tutkimus suoritettiin lomakekyselynä, jossa tuli antaa käsitteille arvo 1-7 riippuen, kuinka hyvin ne vastasivat yrittäjyyden käsitettä (1 = sanoilla ei ole mitään yhteistä merkitystä ja 7 = sanat merkitsevät varsin tarkoin samaa asiaa). Kyselyn tuloksena saatiin keskiarvoja siitä, missä määrin kukin kyselyssä ollut käsite kävi yksiin yrittäjyyden kanssa. (Koiranen & Peltonen 1995, 23-24)

Taulukko 1. Yrittäjyyteen liittyvät ominaisuudet Koirasen ja Hyrskyn tutkimustulosten mukaan (Koiranen & Peltonen 1995, 24-25.)

1	Aloitekyky	6,20
2	Myönteinen työasenne	6,05
3	Työhalu	6,03
4	Määrätietoisuus	6,01
5	Menestymishalu	5,98
6	Vastuun kantaminen	5,93
...	...	...
37	Järjestelmällisyys	4,55
38	Kovuus	3,87
39	Itsekkyyys	3,15
40	Häikäilemättömyys	2,91

Listan kärkipäässä olevat, keskiarvoltaan suurimmat käsitteet eivät juurikaan tuota yllätyksiä. Taulukosta 1 näkyy listan kärkipää: aloitekyky, myönteinen työasenne, työhalu, määrätietoisuus, menestymishalu, vastuun kantamien ovat kaikki yrittäjälle hyvin tärkeitä käsitteitä ja kuuluvat keskeisesti yrittäjyyteen. Listan loppupään neljä viimeistä käsitettä, järjestelmällisyys, kovuus, itsekkyyys ja häikäilemättömyys, vaikuttavat käsitteinä erittäin kovilta. Itsekkyyys ja häikäilemättömyys eivät ainakaan missään tapauksessa kulje käsi kädessä yrittämisen kanssa. Tutkimuksessa arvioitavina olleiden 40 käsitteen joukossa on paljon käsitteitä, jotka voisi hyvin yhdistää yrittäjyyteen. Suurin osa käsitteistä onkin saanut yli viiden pisteen keskiarvon, joten tästä voi päätellä yrittäjyyden olevan hyvin monitasoista ja paljon ominaisuuksia vaativaa.

1998 vuoden lopulla Olli Luukkainen ja Jarkko Wuorinen tekivät tutkimuksen, jolla pystyivät verrata tuloksia Koirasen ja Hyrskyn vuoden 1995 tutkimukseen. 906 henkilöä vastasi tutkimukseen neljästä eri asuinpaikasta, Lapista, pääkaupunkiseudulta, Pohjanmaalta ja Etelä-Savosta. Vastaajat edustivat kolmea ammattiryhmää, opetusala, metalliala ja yrittäjiä. Tässä tutkimuksessa yrittäjyyteen liittäviä käsitteitä tutkittiin viisiportaisella asteikolla, vastausarvon 5 liittyen yrittäjyyteen eniten. Taulukosta 2 näkyy, kuinka 23 vaihtoehdon kärki ja häntäpää muodostuivat. (Luukkainen & Wuorinen 2002, 177-178.)

Taulukko 2. Luukkaisen ja Wuorisen tutkimuksen eniten ja vähiten yrittäjyyteen liittyvät ominaisuudet (Luukkainen & Wuorinen 2002, 178.)

1	Määrätietoisuus	4,65
2	Ahkeruus	4,64
3	Aloitekyky	4,54
4	Palvelunhalu	4,49
5	Tehokkuus	4,46
6	Kannattavuus	4,44
...	...	...
20	Vaikutushalu	2,86
21	Itsekkyyys	2,53
22	Kovuus	2,51
23	Häikäilemättömyys	1,84

1998 tehdystä tutkimuksesta löytyy häntä- ja kärkipäästä samoja ominaisuuksia kuin 1995 tehdystä tutkimuksesta, joten tietyt ominaisuudet näyttävät muuttaman vuoden aikajaksosta tutkimusten välissä ja vastaajaryhmien erilaisuudesta huolimatta liittyvän yrittäjyyteen keskeisesti molempien tutkimusten vastaajien mukaan.

Luukkainen ja Wuorinen pystyivät myös vastaajien perustietojen avulla tuomaan esiin joitain erillisiä seikkoja vastaajien mielipiteitä yrittäjyyttä koskien. Naiset pitivät tehokkuutta ja jämäkkyyttä miehiä tärkeämpänä. Nuoret pitivät häikäilemättömyyttä tärkeämpänä kuin vanhemmat vastaajat. Samoin jämäkkyuden merkitys yrittäjyydelle vähenee iän myötä. (Luukkainen & Wuorinen 2002, 179.)

2.2 Yrityksen perustaminen

Yrityksen perustaminen lähtee liikeideasta. Liikeidean ei tarvitse olla mitenkään uusi tai mullistava. Useimmat liikeideat perustuvat siihen, että jotakin vanhaa hyödynnetään uudessa muodossa. Vanhojen asioiden hyödyntäminen uudessa muodossa on aivan luonnollista, ideat loppuisivat helposti kesken, jos kaikki alkavat yrittäjät yrittäisivät vain kehittää uusia ideoita väkipakolla. Vanhoja keksintöjä jalostamalla niistä tulee entistä parempia, ja voihan niiden kehittäminen poikia aivan uusia ideoitakin. (Puustinen 2006, 39.)

Monet liikeideat ovat itse asiassa aivan huomaamattomia, eikä niitä edes välttämättä ideoiksi täysin ymmärtäisi, mutta kaikki liiketoiminta alkaa liikeideasta. Kuka tahansa oman yrityksen perustanut, on omannut oman liikeideansa ja perustanut yrityksensä sen pohjalta. Liikeidean ei tarvitse olla yhtään mitään muuta kuin tarpeeksi hyvä, jotta muut kiinnittävät siihen ja sitä tarjoavaan yritykseen huomionsa. Usein ihmisiä ärsyttävät tilanteet synnyttävät liikeideoita, sellaiset asiat, joiden hoitaminen vaatii tekijän, jolta löytyy halua ja luonnetta hoitaa asia, jota kukaan muu ei välttämättä vaivaudu hoitamaan. (Puustinen 2006, 39-40.)

Seuraavaksi on laadittava liiketoimintasuunnitelma. Jokainen liiketoimintasuunnitelma on yksilöllinen, sillä jokaisella on omat ideat visionsa toteuttamisesta, ja jokainen yritys on erilainen. Omanlainen liiketoimintasuunnitelma palveleekin yritystä paremmin kuin kaavamainen ratkaisu. Ilman liiketoimintasuunnitelmaakin yritys voi menestyä, mutta siihen tarvitaan hyvää onnea tai erinomaista osaamista. Liiketoimintasuunnitelma voi periaatteessa olla yksinkertainen parin sivun ranskalaisilla viivoilla hahmoteltu suunnitelma tai vain neljän viiden sivun yksinkertainen kertomus, sillä parempi sekin on kuin olematon suunnitelma, mutta se voi olla myös 3-5 vuotta kattava strateginen suunnitelma. (Puustinen 2006, 59-60.)

Liiketoimintasuunnitelmaan ei ole mitään yksiselitteistä ohjetta, mutta yksi hyvä tapa rakentaa liiketoimintasuunnitelma on sellainen, että suunnitelmassa on:

- tiivistelmä
- markkina-analyysi
- oman yrityksen kuvaus
- rahoitussuunnitelma
- riskianalyysi

(Puustinen 2006, 60-61.)

Yhtiömuodon valitseminen on tärkeää, sillä se luo perusteet yrityksen menestykselle. Valintaan vaikuttaa paljon asioita, kuten muun muassa yrittäjän terveys, elämäntilanne ja varallisuus. Eräs kysymys on, onko aikomusta työskennellä yksin vai tiimissä. Yksin ei pääse syntymään riitaa, mutta toisaalta rakentava vuoropuhelu vie usein asioita eteenpäin. (Puustinen 2006, 94-95.)

Toiminimi on helppo ja halpa yritysmuoto, ja se on myös määrällisesti suosituin yritysmuoto. Toiminimen perustaminen on helppoa, sillä riittää, kun yrittäjä ilmoittaa yrityksen nimen, toimialan sekä yhteystiedot kaupparekisteriin. Pääomaakaan ei vaadita euroakaan toiminnan aloittamiseksi. Toiminimen alaisuudessa yrittäjä ja yritys ovat käytännössä sama asia, ja yrittäjä vastaa yrityksensä veloista henkilökohtaisella omaisuudellaan. (Puustinen 2006, 97.)

Avoin yhtiö vaatii toiminimestä poiketen vähintään kaksi perustajaa. Yrittäjät hallitsevat yhtiötä yhdessä ja vastaavat toiminimen lailla veloista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Päätösten syntyminen avoimessa yhtiössä voi olla joissakin kohdin hankalaa, sillä niiden syntyminen vaatii liikekumppanien yksimielisyyttä. Voitot jaetaan työpanosten suhteessa. (Puustinen 2006, 98-99.)

Kommandiittiyhtiö on melko lailla avoimen yhtiön kaltainen, mutta kommandiittiyhtiössä on kahdenlaisia yhtiömiehiä. Vähintään yksi henkilö on kommandiittiyhtiössä niin sanottu vastuunalainen yhtiömies ja vähintään yksi äänetön yhtiömies. Äänetön yhtiömies on rahoittamassa toimintaa, mutta hänellä ei ole

päätösvaltaa. Vastuunalainen yhtiömies vastaa riskeistä henkilökohtaisella omaisuudellaan, ja hänellä on päätösvaltaa. (Puustinen 2006, 99.)

Osakeyhtiö on siitä hyvä yritysmuoto, että se sopii niin yksityisyrittäjälle kuin myös isommalle tiimille. Osakeyhtiössä tehdään selkeä ero yrityksen varallisuuden tai velallisuuden ja henkilökohtaisten omaisuuksien välille. Periaatteessa osakkaat sitoutuvat yritykseen vain sijoittamansa osuuksien verran. Osakeyhtiön perustamiseen tarvitaan muita yhtiötä enemmän pääomaa ja papperityötä. (Puustinen 2006, 100.)

Viimeinen suomalainen yritysmuoto on osuuskunta, joka on elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä, jossa jokaisen jäsenen vastuu rajoittuu vain sijoitettuun pääomapanokseen. Osuuskunnan avulla elinkeinonharjoittajat pystyvät asioihin, joihin eivät välttämättä yksin pystyisi. Se on joustava yritysmuoto, johon on helppo liittyä ja josta on helppo erota. (Puustinen 2006, 102-104.)

2.3 Yrityksen sukupolvenvaihdos

Sukupolvenvaihdos yritysmaailmassa liitetään erityisesti perheyrityksiin. Perheyrityksen määräysvallan pitää olla jossain tietyssä perheessä, jos perhe omistaa yli 50 prosenttia jostakin yrityksestä, voidaan sen katsoa myös omaavan määräysvaltaa yhtiössä, ja näin kyse on perheyrityksestä. (Heinonen 2005, 11-12.)

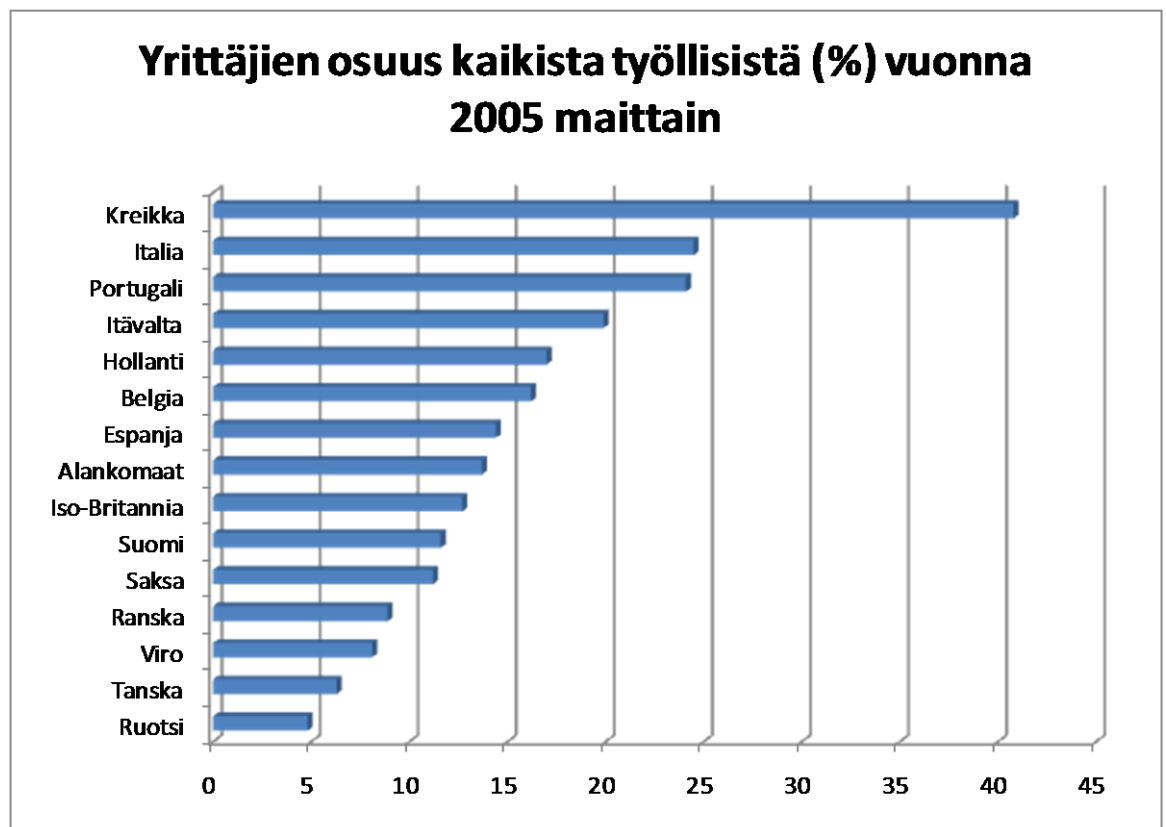
Kansainvälisten tutkimusten perusteella perheyritysten osuus yhteiskunnasta on 50-80 prosenttia. Suomi ei todennäköisesti tee tämän osalta poikkeusta. Perheyrityksiä on kuvattu talouden selkärangaksi. Sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat tulevat vähitellen siirtymään eläkkeelle. Finnvera Oyj ja Suomen Yrittäjät ry arvioivat vuonna 2004, että seuraavan viiden vuoden aikana omistajanvaihdos olisi ajankohtainen 40 000 pk-yrityksessä. Muutoksia omistajuudessa on varmasti jo tapahtunut, mutta sukupolvenvaihdokset jatkuvat vieläkin. (Heinonen 2005, 13-15.)

Yritykset, joissa sukupolvenvaihdos oli tuolloin ajankohtainen, pitivät keskeisenä sukupolvenvaihdokseen liittyvänä ongelmana jatkajan löytymistä. Huolestuttavaa on, että merkittävä osa suomalaisista yrityksistä ei koe sukupol-

venvaihtoa lainkaan ajankohtaiseksi, vaikka ihmiset eivät ole kuolemattomia, joten joidenkin yritysten osalta sukupolvenvaihto tulee kaatumaan yllättäen päälle. (Heinonen 2005, 15-16.)

2.4 Suomalainen yrittäjyys

Suomessa on huomattavasti paljon vähemmän yrittäjiä kuin Euroopan unionissa keskimäärin, vaikka yritysten määrä onkin ollut kasvussa vuodesta 1995 aina nykyiseen taantuman aikaan asti. Suomessa on 41 yritystä tuhatta asukasta kohden, kun koko Euroopan unionin keskiarvo on 53 yritystä tuhatta asukasta kohden. Suomessa on hyvä liiketoimintaympäristö, mutta yrityksen perustamiseen vaikuttaa se, että Suomessa on pienet markkinat, tietty yrittäjäperinne puuttuu ja ihmiset haluavat välttää riskejä palkkatyön ollessa turvallisempaa. (Lyytinen & Piha 2004, 13-15.)

Kuva 2. Yrittäjien osuus kaikista työllisistä (%) vuonna 2005 maittain (Pihkala 2008, 18)

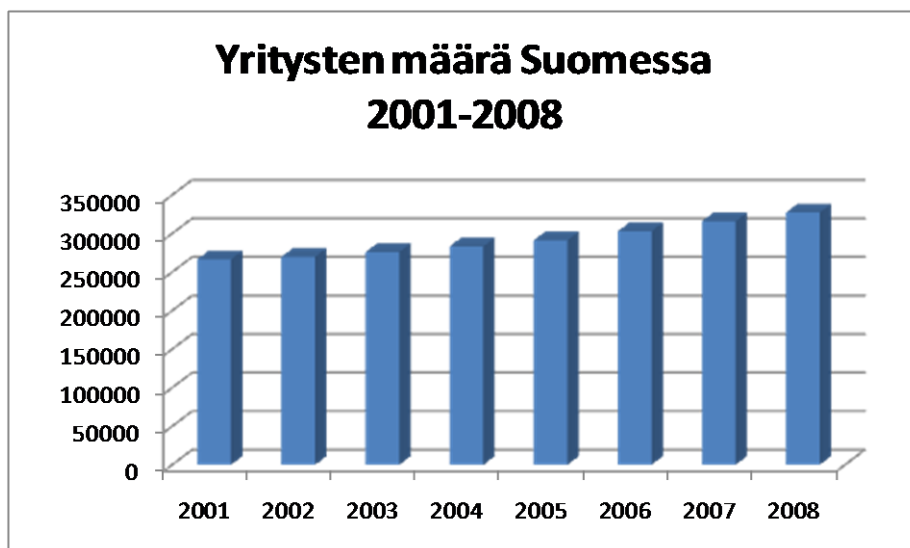
Kuten kuvasta 2 näkyy, Suomi sijoittuu vuoden 2005 tilastoissa hieman puolivälin alapuolelle vertailtaessa Euroopan unionin maiden tilastossa. Yrittäjyys on selvästi suositumpaa erityisesti Välimeren maissa. Monet keskieuropalaiset maat ovat Suomen ohella tilastossa keskivälin paikkeilla, myös muissa

Pohjoismaissa yrittäjyys on vähäistä hyvästä toimintaympäristöstä huolimatta. Pohjoismaista näyttää puuttuvan tietty halu yrittäjyyteen, joka muun muassa Välimeren maissa on läsnä.

2.4.1 Yritysmäärän kehitysnäkymät

Kuten kuvasta 3 näkyy, on yritysten määrä ollut kasvussa koko 2000-luvun alkupuoliskon vuoteen 2008 asti. Vuonna 2007 määrä on lähtenyt räjähdysmäiseen nousuun, joka on jatkunut vielä vuonna 2008. Tilasto kertoo selkeästi siitä, että noususuhdanne on kukoistanut parhaimmillaan. Kaavio ei kuitenkaan kerro koko totuutta, sillä yritysmäärä ei jatka nousuaan laskusuhdanteen iskiessä.

Aloittaneiden yritysten määrä on kääntynyt laskuun ja vastaavasti yrityksiä, jotka lopettavat toimintansa, on yhä enemmän. Vuoden 2008 viimeisellä neljänneksellä toimintansa aloitti 6,3 prosenttia vähemmän uusia yrityksiä kuin vuotta aiemmalla vastaavalla neljänneksellä. Vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä toimintansa aloitti 17,5 prosenttia vähemmän uusia yrityksiä kuin 2008 ensimmäisellä neljänneksellä. Vertailuero on huomattava, joten siitä päätellen laskusuhdanne on voimakkaasti vaikuttanut perustamispäätöksiin. (Lopettaneiden yritysten määrä nousi huomattavasti 11.9.2009)

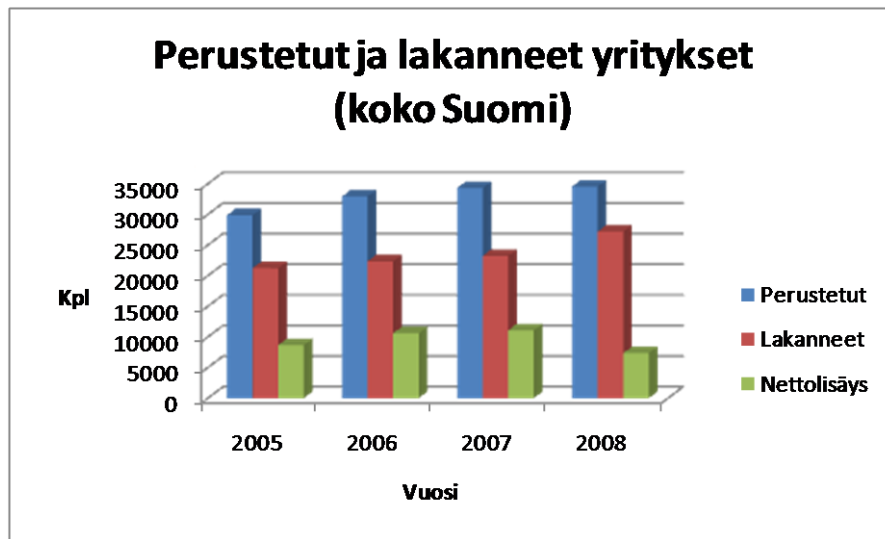

Kuva 3. Yritysten määrä Suomessa 2001-2008. (Taulukot tilastossa: Aloittaneet ja lopettaneet yritykset 11.9.2009)

Vastaavasti yrityksiä, jotka ovat päättäneet toimintansa, on runsaasti verrattuna aiempiin vuosiin. 2009 ensimmäisellä neljänneksellä 17,6 prosenttia suu-

rempi määrä kuin 2008 vastaavana aikana lopetti toiminnan. (Lopettaneiden yritysten määrä nousi huomattavasti 11.9.2009)

Kuva 4. Perustetut ja lakanneet yritykset, koko Suomi (Yritykset 24.3.2010)

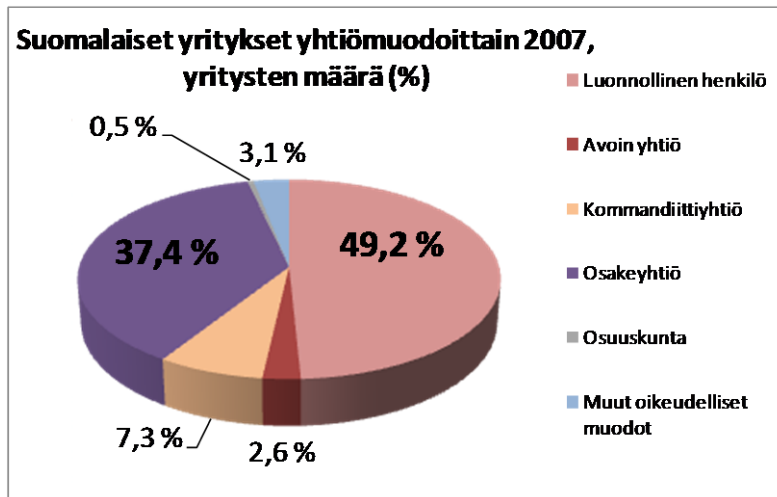
Perustettujen yritysten määrä ei vielä 2008 vuoteen mennessä ollut lähtenyt laskuun, mutta lakanneiden määrä oli jo alkanut nousta vähentäen nettolisäystä, kuten kuva 4 osoittaa. Nähtäväksi jää, kuinka suureksi laskusuhdanteen vaikutus nousee, mutta havaittavissa on, että yritysten määrään on tulossa selviä muutoksia.

2.4.2 Suomalaisen yritysten rakenne

Liitteestä 1 nähdään, minne suomalainen yritystoiminta on liikevaihdon puolesta keskittynyt. Ketään tuskin yllättää, että kaksi liikevaihdoltaan suurimmat alat ovat teollisuus ja tukku- ja vähittäiskauppa sekä moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus. Teollisuus on laaja käsite, ja kyllähän teollisuuden merkitys esimerkiksi Suomen viennille on ollut jo pitkän aikaa tiedossa, kun seuraa vaikkapa uutisointia suurissa medioissa. Vähittäiskaupan merkitys taas lienee itsestään selvä, sillä ihmiset tarvitsevat tietyt vähittäiskaupan tarjoamat palvelut jo pelkästään selviytyäkseen normaalista arkielämästä.

Yhtiömuodoittain suomalaisten yritysten rakenne jakautuu mielenkiintoisesti, kuten kuva 5 osoittaa. Kappalemäärällisesti ei yllätä, että yksityisyrittäjiä on reilusti eniten, lähes puolet suomalaisista yrityksistä on määrällisesti yhden henkilön yrityksiä, sillä yksittäisen henkilön on helppo perustaa Suomessa oma toiminimi. Myös osakeyhtiöitä on paljon (37,4 %), sillä osakeyhtiö on jär-

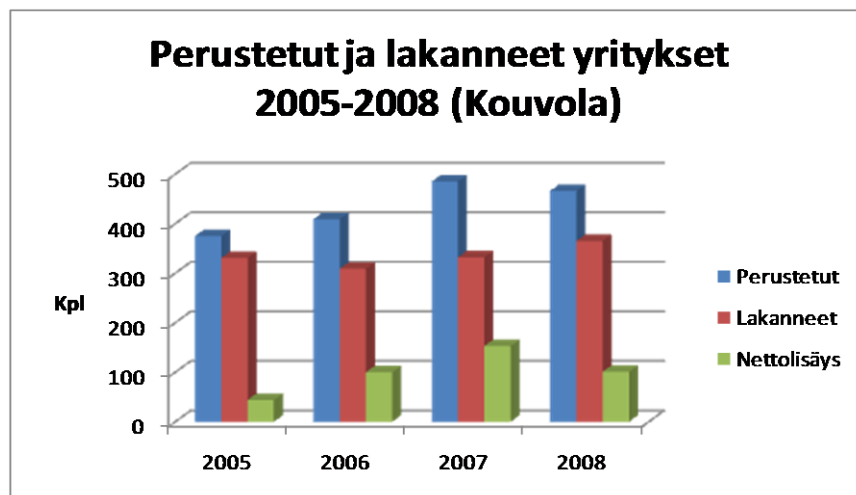
kevä ja helppo tapa jakaa omistus osiin. Yritysten määrän tarkasteleminen yritysmäärän suhteen on kuitenkin hieman hämäävää, sillä liikevaihdon ja henkilöstömäärän osalta osakeyhtiöt vievät selvästi suurimman osan (henkilöstön määrä 81,3 % ja liikevaihto 90,2 %) volyymista. Eli osakeyhtiöt vievät suurimman volyymin tärkeillä mittareilla tarkasteltuna, vaikka yksityisyrityksiä onkin määrällisesti eniten.

Kuva 5. Kaavio: Suomalaiset yritykset yritysmuodoittain yritysten määrän mukaan (Taulukot tilastossa: yritysrekisterin vuositilasto 11.9.2009)

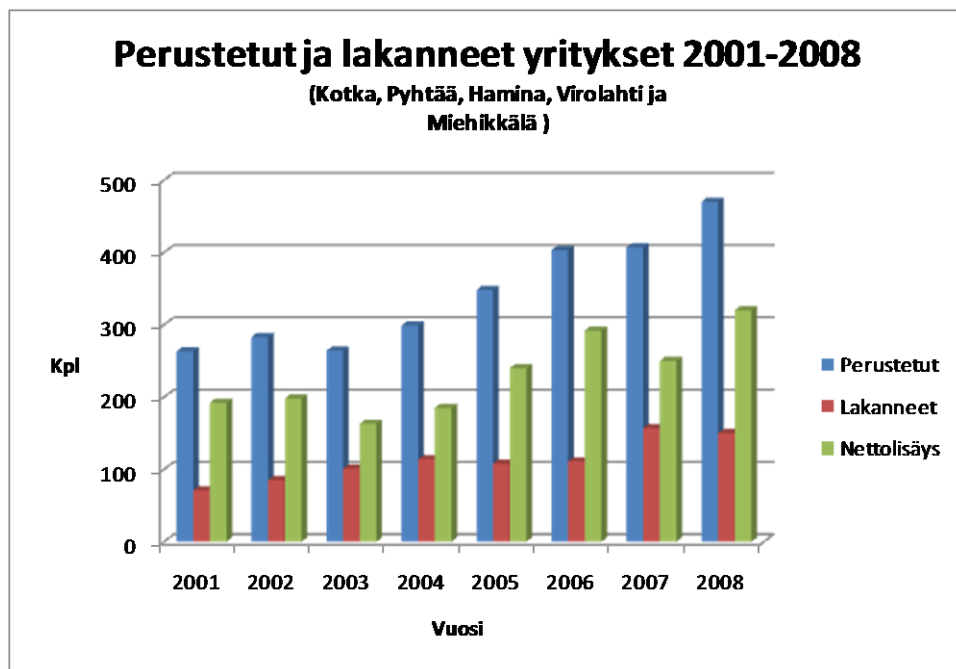
2.4.3 Lähiyritysten rakenne

Kouvolan yritysmäärän kehitys on ollut kasvussa vuosien 2005-2008 välisenä aikana. Nettolisäyksessä ei ole vielä kovin suuria eroja ollut vuoteen 2008 mennessä, vaikka vuodesta 2007 vuoteen 2008 nettolisäys onkin jo pienentynyt hieman, ennakoiden jo pientä muutosta, kuten kuvasta 6 huomataan.

Kuva 6. Perustetut ja lakanneet yritykset 2005-2008. Kouvola. (Taulukot tilastossa: Aloittaneet ja lopettaneet yritykset 11.9.2009)

Kuten koko Suomen sekä Kouvolan tasolla, myös Kotkan lähialueen tilastoissa on huomattavissa sama kehitys, yritysten määrä on ollut nousussa koko aikajakson 2000-luvun alusta vuoteen 2008, kuten kuvasta 7 näkyy. Perustettujen yritysten määrä on ollut tasaisessa nousussa, mutta samalla myös lakanneiden yritysten määrä on ollut pienehkössä nousussa. Nettolisäystä on kuitenkin tullut joka vuosi ja nettolisäyskin on pääosin ollut lisääntymään päin vuosi vuodelta. Taantuma kuitenkin todennäköisesti tulee vaikuttamaan yritysten määrään alueellisella tasollakin.

Kuva 7. Perustetut ja lakanneet yritykset, Kotkan lähialue (Kanerva 29.10.2009)

3 YRITTÄMISEN RISKIT

Kaikkeen yritystoimintaan liittyy epävarmuutta tulevaisuutta koskien. Ilman riskinottoa ei olisi yrittäjiäkään. Yrittäjän, joka haluaa menestyä, tulee ottaa huomioon vaaratekijät, jotka yritystoimintaa voivat kohdata. Usein toimintaan saat-
taa liittyä ajatus, että itselle ei voi sattua mitään ikävää, ennen kuin se sitten sattuu omalle kohdalle. Erityisesti tietotekniikkariskienhallinnan merkitys on viime vuosina kasvanut. Olosuhteiden muutos luo uusia riskejä koko ajan uudistuvassa yritysmaailmassa. (Suominen 2003, 7-8.)

Perinteisesti riskit on jaettu erilaisiin kategorioihin. Yksi tapa jakaa riskit, on jakaa ne vahinkoriskeihin ja liiketaloudellisiin riskeihin. Vahinkoriskit edustavat

puhdasta riskiä, eikä niiden toteutumista koidu koskaan muuta kuin haittaa. Liikeriskit ovat puolestaan riskejä, joiden toteutuminen saattaa tappion ohella merkitä tuotto-odotusten jäämistä oletettua pienemmiksi. Niiden kenttä on monitahoinen ja hajanainen. (Suominen 2003, 12.)

Liikeriskeihin vaikuttavat muun muassa markkinoiden käyttäytyminen, ja siksi ne ovat laskusuhdanteen aikana keskeisimmin yrityksiä vaivaavia riskejä. Liikeriskeihin liittyy vieras, tuntematon elementti, jonka vuoksi ne ovat vaikeasti ennustettavissa. Yritysten tekemät ratkaisut eivät aina ole onnistuneita, joten liiketoimet kärsivät. Ei ole olemassa riskitöntä toimintaa, ja suhdanteissa tapahtuvat muutokset luovat myös uusia riskejä yritysten toimintaympäristöön. (Suominen 2003, 51.)

Liikeriskit jaetaan perinteisesti neljään ryhmään: tekniset riskit, sosiaaliset riskit, taloudelliset riskit, poliittiset riskit, joista taloudelliset riskit ovat keskeisesti läsnä laskusuhdanteen aikana, sillä kysynnän muutokset aiheuttava myyntitulojen pienenemistä. (Suominen 2003, 52-53.)

Nykyisen uudemman jaon mukaan jaottelu tehdään yrityksen keskeisiä toimintoja ja liiketoimintaympäristöä tarkastellen. Keskeisistä tekijöistä löytyy tällöin myös kilpailijat ja suhdanteet:

- henkilöstö ja osaaminen
- tuotanto ja tuotekehitys
- ostot, alihankintasuhteet, kuljetukset ja varasointi
- markkinointi ja asiakassuhteet
- investoinnit
- kilpailijat ja suhdanteet
- normit ja sidosryhmäsuhteet

(Suominen 2003, 53-54.)

Vahinkoriskejä pystyy arvioimaan toisella tavalla kuin liikeriskejä. Liikeriskejä varten ei ole olemassa tilastoja, joiden avulla tiedettäisiin niitä sattuvan tietyn määrän vuodessa, kuten vahinkoriskeihin kuuluvista onnettomuuksista ja tapaturmista esimerkiksi on. Liikeriskit on kuitenkin syytä arvioida tavalla tai toisella. Liikeriskien analysoinnin apuna työkaluina on muun muassa SWOT-

analyysi, liikeriski-ikkuna ja kysymyslistat ja arviointilomakkeet. (Suominen 2003, 54-55.)

4 LASKUSUHDANNE JA TYÖTTÖMYYS

Laskukautena tuotannon kasvuvauhti on normaalia hitaampaa. Taantuma on poikkeuksellisen syvä laskukausi, jonka aikana tuotanto on huomattavasti pienempää kuin sen keskimääräisen normaalitason mukaan kuuluisi olla. Laskukauden aikana tuotannon taso voi jopa laskea.

Eräs laskukauden aikana esiin tulevista ongelmista on työttömyys, eli vailla työtä oleminen, sillä laskusuhdanteen vallitessa yritykset eivät juurikaan ota uutta työvoimaa. Työttömyys kohdistuu eritoten nuorimpiin ja vanhimpiin työmarkkinoilla oleviin sekä heikoiten koulutettuihin. Pitkä työelämästä poisolo voi johtaa syrjäytymiseen, joka tapauksessa se merkitsee tulojen pientymistä.

(Pekkarinen & Sutela 2005, 126-128.)

4.1 1990-luvun taantuma

Kansantalouden ylikuumeneminen 1980-luvun lopulla edesauttoi 1990-luvun alun talousvaikeuksiin joutumista. Inflaation kiihtyessä Länsi-Eurooppa ja Japani ajautuivat syvään ja pitkään lamaan. Työllisyyden ollessa hyvä ja valtion verotulojen kasvaessa parannettiin kansan sosiaalietauja ja työaika saatiin lyhennettyä keksitetyillä tuloratkaisuilla. 80-luvun lopussa kuitenkin koitti työvoimapula, palkkojen inflaatio kiihtyi ja ulkomainen velka kasvoi johtaen 90-luvun alun talouskuoppaan. (Kiander & Vartia 1998, 51-53.)

1930-luvun pankkikriisien ja toisen maailman sodan jälkeen markkinoiden säätely oli yleistä eri maissa, jotta rahaa pystyttiin ohjaamaan tarpeeksi investointeihin. Lopulta säännöstelyjä alettiin purkaa yleismaailmallisesti. Lopulta säännöstelyjen purku mahdollisti kulutuksen kasvun ja omaisuuden hankkimisen luotolla, joka johti talouden ylikuumenemiseen. (Kiander & Vartia 1998, 54-55.)

4.2 Meneillään oleva taantuma

Luottokriisi alkoi USA:ssa myönnettyistä asuntoluotoista ja niiden velvoitteista, jotka koituivat lainanottajille liian koviksi. Yksittäiset amerikkalaiset luotonsaajat joutuivat selviytymään luotoistaan ottamalla uutta luottoa käyttämällä ostamaansa asuntoa vakuutenaan. Alkusyynä ongelmiin voidaan pitää kontrolloimatonta antolainausta. Myös sillä, että pieni- ja keskituloiset amerikkalaiset joutuivat järjestään pettymään tulo-odotuksissaan, oli paljon merkitystä. (Talousennusteet ja tarkisteet 28.2.2010)

Sittemmin luottokriisin pureutuminen talouteen osoittautui yllättävän syväksi. Talousnäkymät koko maailmassa olivat vuoden 2009 alkupuolella hyvin synkät. Kokonaistuotannon kasvun ennustettiin kääntyvän Suomessa 3,7 prosentin laskuun vuonna 2009 ja jatkavan laskua vielä pari prosenttia vuonna 2010. Teollisuustuotannon ja viennin pudotus on kutakuinkin 90-luvun alun lamantasolla. (Talousennusteet ja tarkisteet 28.2.2010)

Talousnäkymät ovat kuitenkin hieman kirkastuneet. Palkansaajien tutkimuslaitoksen ennusteen mukaan talous on kääntymässä vähittäin parempaan suuntaan. Täydellinen näkymättömyys ja luottamuspulla, joka vaivasi maailmaa on väistynyt. Luottamuksen parantuminen ennakoi tuotannon supistumisen pysähtymistä ja teollisuuden kannalta jopa tuotannon lähtemistä nousuun. EKP:n ja euroalueen keskuspankkien tekemän kyselyn mukaan luottokriisin pahin vaihe on jo takana ajoittuen vuoden 2008 viimeiseen neljännekseen ja vuoden 2009 ensimmäiseen neljännekseen. Tämä tarkoittaa käytännössä, että kotitalouksien ja yritysten lainansaanti on helpottunut. Jo nyt voidaan sanoa keskuspankkien korkojen laskujen ja lainaehtojen höllentämisen auttaneen pankkikriisin purkautumisessa. (Talousennusteet ja tarkisteet 28.2.2010)

Euroopan komissio ja eri taloudelliset järjestöt ovat kannustaneet eri maita yhteiseen, koordinoituun talouden elvytykseen. Keskuspankkien ohella valtiot ovat keskeisessä osassa kriisin helpottamiseksi, ja eri maiden talouksissa on vielä elvyttämisen varaa. Elvyttäminen tapahtuu lisämenoin ja verotusta helpottamalla, jotta valtion tuloja koskeva vaikutus maailman bruttokansantuotteesta nousisi kahteen prosenttiin. Isot maat ja maailmantaloudelliset tekijät USA ja Kiina ovat toistaiseksi onnistuneet elvytysprosentin valossa hyvin talouksiensa elvytyksessä. Euroopan suurista maista Espanja on elvyttänyt talouttaan samoissa määrin kuin kaksi edellä mainittua talousjättiä Saksan ja

Iso-Britannian elvytyksen ollessa keskitasoista ja Italian ja Ranskan passiivista. (Talousennusteet ja tarkisteet 28.2.2010)

4.3 Työttömyys

Työttömyydellä tarkoitetaan vailla työtä olevaa työvoimaa, joka on työttömien määrä ja työssä olevien määrä yhteensä. Työttömyys vaihtelee suhdanteiden mukaan. Laskusuhdanteen aikana yritykset eivät juuri ota uutta työvoimaa. Työttömyys kohdistuu erityisesti nuoriin ja ikääntyneisiin ihmisiin merkiten työttömälle tulojen pienenemistä ja mahdollisesti myös psyykkisiä ja sosiaalisia ongelmia. (Pekkarinen & Sutela 2005, 127-128.)

Työttömyyden osalta Suomi pärjäsi hyvin kansainvälisessä vertailussa 1990-luvun alkuun asti, jolloin koitti taantuma, joka oli Suomessa kovempi kuin yhdessäkään muussa teollisuusmaassa. 1960-luvulta 1980-luvun loppuun Suomi kipusi Euroopan köyhimpien maiden joukosta rikkaimpien joukkoon, mutta 1990-luvun taantuma toi hieman takapakkia katkaisten hyvän kehityksen. (Pohjola 1998, 27.)

4.3.1 Pitkäaikaistyöttömyys ja rakenteellinen työttömyys

Pitkäaikaistyöttömiä ovat henkilöt, joiden kohdalla työttömyys on jatkunut yhtäjaksoisesti yli vuoden ajan. Pitkäaikaistyöttömyyttä yritetään alentaa koulutuksella, työharjoittelulla ja tukityöllistämällä. (5.1 Pitkäaikaistyöttömyys 11.8.2009) Työttömyyden pitkittymisestä on periaatteessa järkevää pyrkiä eroon, koska yhden pitkän työttömyyskauden aiheuttamat kustannukset ovat yhteiskunnalle suuremmat kuin kahden lyhyen, jos pitkittyminen johtaa työmarkkinoilta syrjäytymiseen. (Pohjola 1998, 221.)

Rakenteellinen työttömyys nousi keskustelun aiheeksi 90-luvulla, kun työttömyysprosentti oli korkea ja työttömyysjaksot pitkiä. Joidenkin arvioiden mukaan Suomen työttömyydestä kolme neljäsosaa olisi rakenteellista. Rakenteellinen työttömyys on työttömyyttä, joka ei alene, vaikka markkinoilla olisi työvoimapula. Rakenteellisen työttömyyden syytä on etsitty markkinoilla olevan työvoiman riittämättömästä koulutuksesta, verotuksesta, tulonsiirroista ja työttömyysturvasta. Jälkimmäisillä kolmella on arvioitu olevan yksittäistapauksissa siihen, ettei työtarjoituksen vastaanottaminen ole kannattavaa. (5.4 Rakenteellinen työttömyys 11.8.2009)

4.3.2 Nuorisotyöttömyys

Nuorisotyöttömyydellä tarkoitetaan alle 20- tai 24-vuotiaiden työttömyyttä. Nuorilla työttömyyteen voi johtaa liian heikko koulutus tai työkokemuksen puute. Moniin tehtäviin vaaditaan nykyään työkokemusta, ja siksi nuorten asema työtä haettaessa on heikko. Nuorten perehdyttämiseen menee aina aikaa ja voimavaroja, ja siksi työnantajat kallistuvat helposti kokeneempien työntekijöiden palkkaamiseen. (5.2 Nuorisotyöttömyys 11.28.2009)

Nuorisotyöttömyys ja nuorten asema työmarkkinoilla on aikuisväestön asemaa monimuotoisempi, sillä nuoret elävät elämänvaihetta, johon usein kuuluu suuria muutoksia: koulun päättymisen ja uravalintoihin liittyvät päätökset. Nuorilla tapahtuu liikkumista eri työmarkkinoiden välillä enemmän kuin aikuisväestöllä, oli se sitten pakon edessä tapahtuvaa tai vapaaehtoista oman työuran etsintää. (Pohjola 1998, 181.)

Nuorten työmarkkinakäyttäytyminen on joustavampaa kuin aikuisten työttömyysasteen lähtiessä nousuun, sillä varsinkin teini-ikäisten on helppo muuttaa käyttäytymistään olosuhteiden muutoksissa. Taloudellisen tilanteen muuttuessa teini-ikäisillä (15-19 -vuotiaat) on kuitenkin helpompi sopeutua tilanteeseen lisäämällä koulutustaan toisin kuin tutkinnon suorittaneilla nuorilla aikuisilla (20-24 -vuotiaat) joilta puuttuu työkokemus ja työnantajien vaatima erikoisosaaminen. Vastavalmistuneet jäävät siis työttömyystilanteen ollessa heikko väliinputoajiksi, ja pitkäaikainen työttömyys voi vaikuttaa pitkäänkin työmarkkinoilla. (Pohjola 1998, 186-188.)

Nuorilla työttömyys voi kestää hieman koulun päättymisen jälkeen ennen ensimmäisen työn löytymistä (kitkatyöttömyys), joten koulunsa päättävällä on suurempi riski joutua työttömäksi kuin jo työelämässä olevilla henkilöillä. Nuorten työsuhteet katkeavat herkemmin kuin aikuisten, sillä työsuhteet ovat luonteeltaan usein kausiluonteisia ja määräaikaista. Nuoret myös irtisanoutuvat herkemmin työsuhteista etsiessään omaa ammattiuraansa. Irtisanoutumiset johtuvat myös toisesta syystä, sillä nuorille ei usein ole tarjolla monipuolista työtä, jossa on etenemismahdollisuuksia ja mahdollisuutta työpaikkakoulutukseen. (Pohjola 1998, 191.)

Työttömyyden välitön syy on useimmiten kysynnän lasku. Yritykset reagoivat kokonaiskysynnänlaskuun yleensä vähentämällä jo olemassa olevia työnteki-

jöitä ja vähentämällä rekrytointia. Molemmissa tapauksissa nuoret joutuvat heikoimpaan asemaan. Kokematonta työvoimaa palkataan vain, jos kokenutta ei ole tarjolla ja irtisanomiset osuvat helpoimmin nuoriin, joilla on vähemmän työkokemusta ja joilla ei ole seniorisäännösten perusteella pidempää irtisanomisaikaa. (Pohjola 1998, 191-192.)

Keskeinen osa nuorten työttömyyspalapelissä on, kuinka he onnistuvat työllistymään koulusta valmistuttuaan. Seurattaessa, kuinka nuoret ovat työllistyneet valmistumisistaan seuraavan vuoden loppuun mennessä edellisen laskusuhdanteen aikana, on mielenkiintoinen. Vuonna 1988 valmistumistaan seuraavan vuoden loppuun mennessä, muutamaa vuotta ennen edellistä taantumaa, oli 65 prosenttia nuorista työllistynyt, kun vuonna 1993 ainoastaan 34 prosenttia oli työllistynyt valmistumistaan seuraavan vuoden loppuun mennessä, joten taantuma vaikuttaa vahvasti vastavalmistuneiden työllistymiseen. (Pohjola 1998, 205-206.)

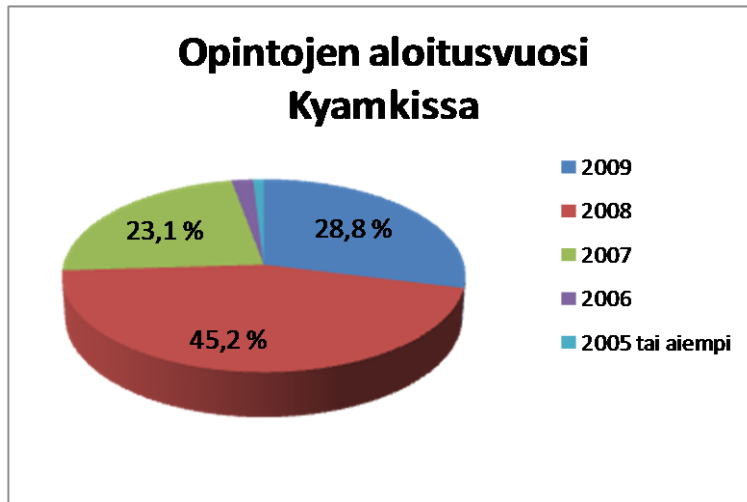
5 TULOKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka meneillään oleva laskusuhdanne vaikuttaa Kymenlaakson ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden haluun perustaa yrityksiä, sekä lisäksi kyselyssä tutkittiin myös opiskelijoiden yrittäjäyysasenteita. Kyselyn toimeksiantaja on Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa on 582 tradenomiopiskelijaa, joista 94 on aikuisten koulutusohjelmissa ja 488 nuorten koulutusohjelmissa Kymenlaakson Ammattikorkeakoulun opintotoimistosta 9.3.2010 saadun tiedon mukaan. Joten 17,9 prosenttia tradenomiopiskelijoista vastasi kyselyyn. Päiväopiskelijoista vastasi 21,3 prosenttia. Liitteenä 2 on kyselylomake ja liitteeseen 3 on koottu kyselyn tulokset.

5.1 Vastaajien perustiedot

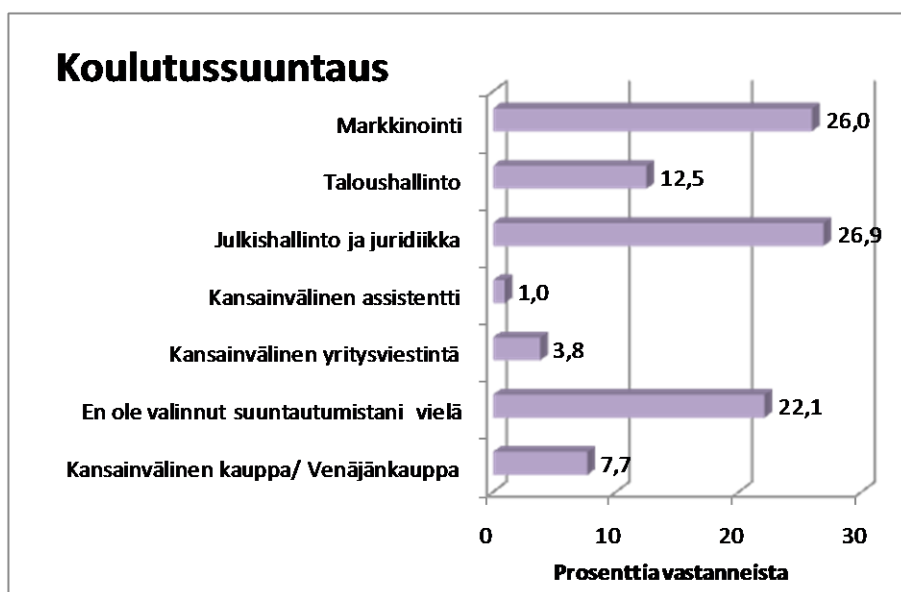
Vastaajista suurin osa, 79 vastaajaa (76 prosenttia), oli naisia. Aloitusvuosien osalta jakauma oli 2007-2008 aloittaneiden osalta kohtalaisen hyvä, sillä ne muodostivat käytännössä koko otannan, kun vain kaksi vastaajaa oli aloittanut 2006 ja vain yksi vastaaja oli 2005 tai ennen aloittanut. Suurimmat ryhmät aloitusvuosien osalta olivat 2007 aloittaneet: 23,1 prosenttia vastanneista,

2008 aloittaneet: 45,2 prosenttia vastanneista ja 2009 aloittaneet: 28,8 prosenttia vastanneista, kuten kuvasta 8 näkyy.

Kuva 8. Vastaajien aloitusvuosi KyAMK:issa

Koulutussuuntaukset olivat seuraavasti edustettuina: 26,9 prosenttia vastaajista edusti julkishallintoa ja juridiikkaa, 26 prosenttia markkinoinnin suuntautumisesta, 12,5 prosenttia taloushallintoa ja 22,1 prosenttia vastaajista ei ollut valinnut suuntautumistaan vielä. Lisäksi joitakin vastaajia oli Venäjän kaupan, kansainvälisen yritysviestinnän ja kansainvälisen assistentin suuntautumisesta, kuten kuvasta 9 näkyy. Joitakin koulutussuuntia jäi otannasta uupumaan, kuten verkkoliiketoiminta, ja liiketoiminnan logistiikka, joten koulutussuuntien osalta edustus on kohtalaisen hajanainen.

Kuva 9. Vastaajien koulutussuuntaukset

5.2 Oma ja sukulaisten yrittäjyys

Kyselyn ensimmäisessä osuudessa paneudutaan vastaajien mahdolliseen omaan yrittäjyyteen, siihen ovatko he jo harkinneet yrityksen perustamista ja löytyykö heidän suvustaan yrittäjiä. Miten sukulaisten yrittäjyys on vaikuttanut heihin ja ovatko he halukkaita toimimaan sukulaistensa yrityksissä tai jatkaamaan heidän yrittäjyyttään.

Vain 1,9 prosentilla vastaajista oli oma yritys. 19,2 prosenttia vastaajista oli harkinnut perustamista, joista 2,9 prosenttia oli harkinnut perustamista tehden jo taustatyötä perustamisen eteen. Suurin osa vastaajista, 78,8 prosenttia, ei ollut vielä harkinnut perustamista, joista 34,6 prosenttia tuskin tulisi vakavasti harkitsemaan perustamista, ainakaan tämän hetken mielipiteen mukaan. Noin 19 prosenttia vastaajia, jotka ovat harkinneet yrityksen perustamista, ei tarkoita vielä yhtään varmaa perustettua yritystä tulevaisuudessa, mutta antaa jonkin verran suuntaa, että osa vastaajista saattaa yrityksen perustaa tulevaisuudessa osan ollessa tehnyt jo jonkinlaisia toimenpiteitä perustamisen eteen.

Jussi Pihkalan vuonna 2000 ja 2003 Laurean ja HAMK:n opiskelijoille tekemästä kyselystä löytyi hieman vastaavanlainen kysymyskohta. Pihkala suoritti kyselyn 2000 vuoden syksyllä opiskelun aloittaneille ja toisti kyselyn kolme vuotta myöhemmin (Pihkala 2008, 78). Vastausvaihtoehdot koskien yrittäjäksi alkamista jakautuivat vuonna 2000 siten, että noin 3,5 prosenttia sanoi yrittäjyydelle ehdottomasti ei. 42,4 prosentille ei ollut tullut mieleen yrittäjäksi alkaaminen, 47,1 prosenttia vastasi mahdollisesti alkavansa yrittäjäksi ja 7,1 prosenttia oli aikonut ryhtyä yrittäjäksi ja oli jo keskustellut yrittäjäksi ryhtymisestä. (Pihkala 2008, 86)

Vuonna 2003 hieman suurempi osa 12,9 prosenttia oli aikonut ryhtyä yrittäjäksi ja oli keskustellut siitä. Muut vaihtoehdot jakautuivat siten, että mahdollisesti yrittäjäksi alkaisi 42,4 prosenttia, 37,6 prosenttia ei ollut tullut mieleen ja 7,1 prosenttia sanoi ehdottomasti ei. (Pihkala 2008, 86) Tässä nyt KyAMK:n opiskelijoille tehdyssä kyselyissä ei kovin suurta eroa opiskelun loppua kohti ilmennyt.

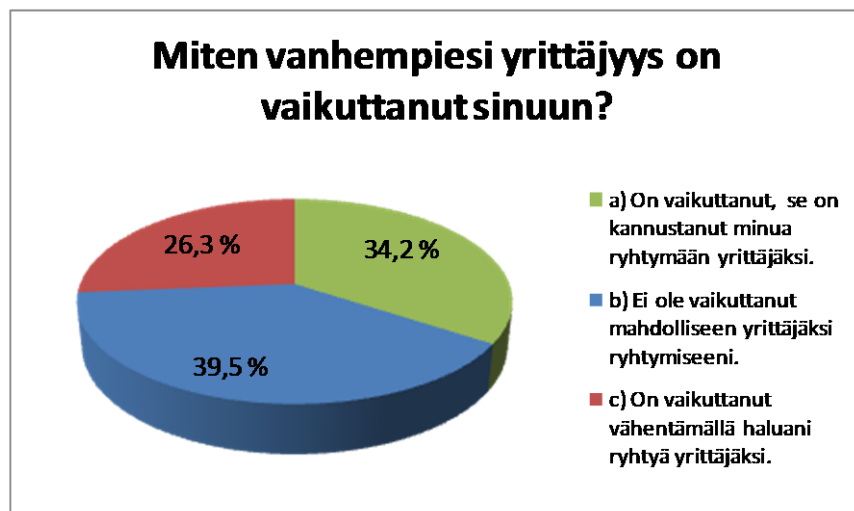
74,6 prosentilla vastaajista oli joku sukulainen tai useampia sukulaisia yrittäjinä, kuten kuvasta 10 huomataan. 33,3 prosentilla äiti ja isä tai molemmat olivat yrittäjiä. 6,1 prosentilla isovanhemmista löytyi yrittäjiä, niin ikään 6,1 pro-

sentilla puoliso toimi yrittäjänä ja seitsemältä prosentilta vastaajista löytyi yrittäjiä sisaruksista. 21,9 prosentilla vastanneista vanhemmat, isovanhemmat, sisarukset, eikä puoliso toiminut yrittäjänä, mutta heidän suvustaan löytyi silti yrittäjiä.

Kuva 10. Sukulaisten yrittäisyys

Suurimmalla osalla vastaajista, 60,8 prosentilla, joilla oli sukulaisyrittäjiä, sukulaisen yrittäisyys ei ollut vaikuttanut omaan mahdolliseen yrittäjäksi ryhtymiseen. Negatiiviset ja positiiviset vaikutukset jakautuivat suurin piirtein tasan kahdenkymmenen prosentin tuntumaan sukulaisyrittäjien positiivisen vaikutuksen ollessa 21,6 prosenttia ja negatiivisen vaikutuksen 17,6 prosenttia. Tulos voi kertoa kyvystä itsenäiseen päätöksen tekoon sukulaisyrittäjyydestä huolimatta tai sukulaisyrittäjyyden vähäisestä merkityksestä itselle.

Kuva 11. Vanhempien yrittäjyyden vaikutus

Kun katsotaan miten 38 vastaajan, joilla yrittäjänä oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista, on vaikutuksen osuus omaan yrittäjäksi ryhtymiseen isompi, mikä on ymmärrettävää vanhempien ollessa todella läheisiä sukulaisia. Vanhempien yrittäjyys vaikuttaa omaan yrittäjäksi ryhtymispäätökseen positiivisemmin kuin yrittäjän ollessa kuka tahansa sukulainen, sillä positiivinen vaikutus on 34,2 ja negatiivinen 26,3, kuten kuva 11 osoittaa.

Vanhempien yrittäjyydellä on myös ollut selkeä positiivinen vaikutus vastaajien omien kokemusten mukaan heidän omaan yrittäjyystietouteensa. 50 prosenttia vastanneista, joiden vanhemmista löytyi yrittäjiä, arvioi vanhempien yrittäjyyden lisänneen omaa yrittäjätietouttaan ainakin jonkin verran ja 36,8 prosenttia paljon. Vastaavasti yrittäjän ollessa kuka tahansa sukulainen oli tietous lisääntynyt vastaajien mielestä jonkin verran 40,5 prosentilla ja paljon 23 prosentilla, joten ero on selkeä.

Hämmästyttävää on, kuinka vähäistä on halukkuus vanhempien yrittäjyyden jatkamiseen. 78,3 prosenttia vastanneista ei ole halukkaita jatkamaan sukulaisensa yrittäjyyttä tai toimimaan heidän yhtiökumppaninaan. Prosenttiosuus on suuri myös vanhempien yrittäjyyden kohdalla, sillä 68,4 prosenttia ei ole halukkaita jatkamaan vanhempiensa yrittäjyyttä tai toimimaan yhtiökumppanina. 23,7 prosenttia kuitenkin on kiinnostunut ja 7,9 prosenttia erittäin kiinnostunut, kuten kuva 12 osoittaa.

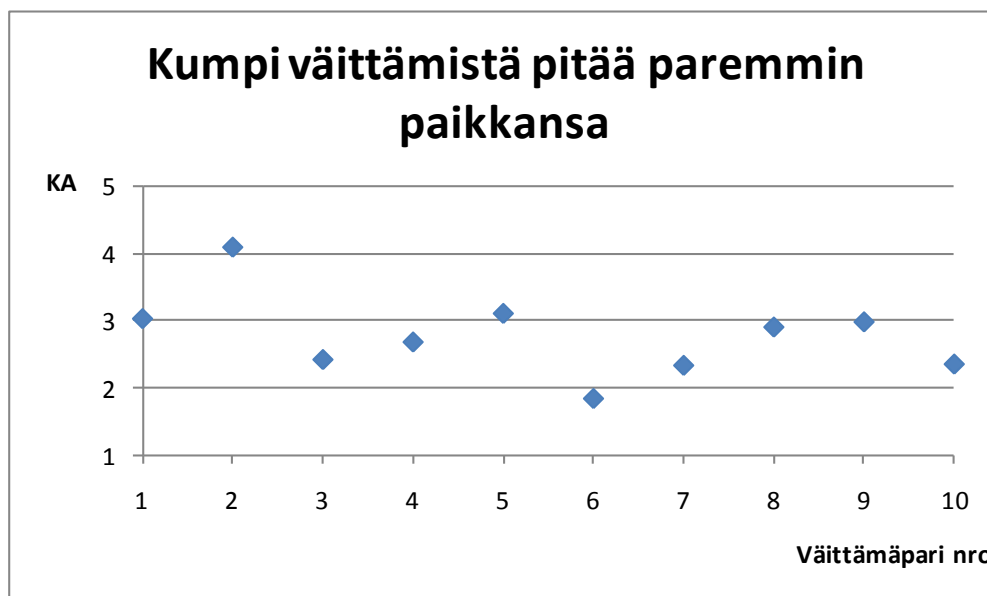
Kuva 12. Kiinnostus vanhempien yrittäjyyteen

5.3 Omat yrittäjyyteen liittyvät mielipiteet ja omat yrittäjäominaisuudet

Seuraavassa osuudessa tutkittiin, miten yrittäjät kokivat yrittäjyyden erilaisten väittämien valossa ja arvioimalla, miten tietyt annetut ominaisuudet liittyivät heihin itseensä ja yrittäjänä toimimiseen. Minkä yritysmuodon vastaajat valitsivat, jos valinta täytyisi tehdä? Ja mitkä asiat vaikuttavat yrittäjäksi ryhtymiseen?

5.3.1 Väittämäparit - Kumpi väittämistä pitää paremmin paikkansa?

- 1) Yrittäjät ovat muut huomioon ottavia/ eivät ole
- 2) Kenestä vain on yrittäjäksi/ ei ole
- 3) Suomessa on helppo perustaa yritys/ vaikea perustaa
- 4) Arvostan enemmän yrittäjiä kuin palkkatyöläisiä/ päinvastoin
- 5) Naiset ovat soveltuvampia yrittäjäksi kuin miehet/ päinvastoin
- 6) Ilman yrittäjiä ei olisi yhteiskuntaa/ Olisi olemassa ilman yrittäjiäkin
- 7) Yrittäjäksi voi oppia/ yrittäjäksi synnyttään
- 8) Yrittäjyys on enemmän rationaalista/ tunnesidonnaista
- 9) Yrittäjyys on lämmintä/ kylmää
- 10) Korkeakoulututkinto helpottaa yrittäjänä toimimista/ ei vaikuta

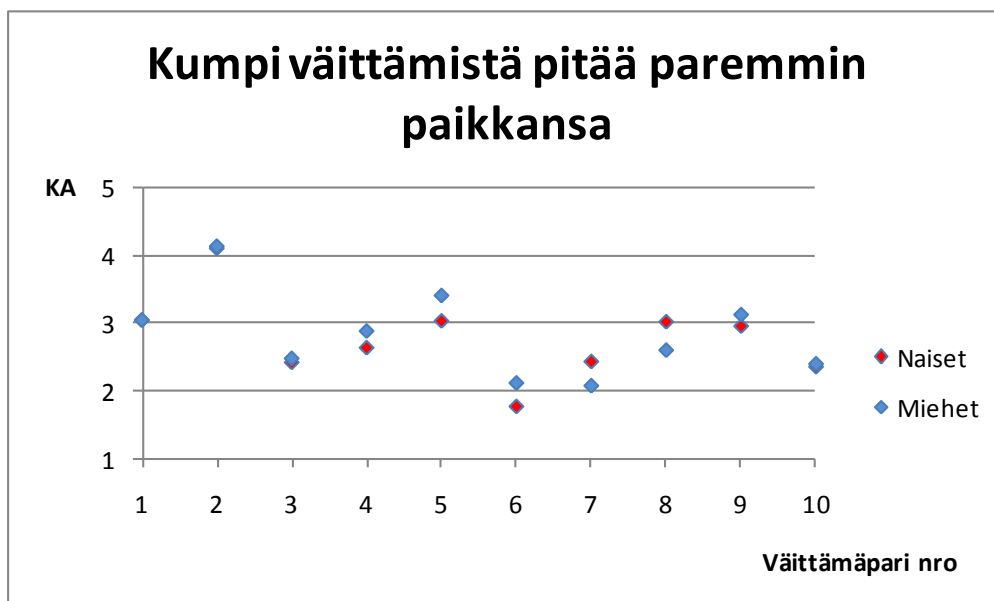
Kuva 13. Väittämäparien tulokset

Vastaajien tarkoituksena oli valita, kumpi annetuista väittämistä piti heidän mielestään paremmin paikkansa. Väittämät ovat ohessa lyhyesti, kokonaiset väittämät ja vastausasteikko löytyvät liitteestä 2, josta löytyy kyselylomake. Ensimmäisenä kysymyksenä oli, ovatko yrittäjät enemmän oman etunsa ta-

voittelijoina vai muut huomioon ottavia. Asiakaslähtöinen ajattelu yrittäjyyden suhteen tukisi sitä, että yrittäjät ottaisivat muut huomioon, toisaalta tosiasia siitä, että yrityksen on tuotettava voittoa, tukisi oman edun tavoittelua. Kuvasta 13 nähdään keskiarvon asettuvan noin kolmeen eli näiden kahden ääripään välille, puoliväliin. Vastaajat ovat täten sitä mieltä, että yrittäjät tavoittelevat sekä omaa etuaan että ottavat muut huomioon.

Seuraavassa kysymyksessä tulee selvempi ero kahden vastausvaihtoehdon välille, sillä toisen kysymyksen keskiarvo asettuu noin kohtaan 4,1, eli vastanneiden mielestä kaikista ihmisistä ei ole yrittäjäksi. Samankaltaista asiaa koskee kysymys seitsemän, jonka mukaan vastaajat ovat keskiarvolla 2,3 lievästi sitä mieltä, että yrittäjäksi voi oppia, eikä yrittäjäksi niinkään synnytä. Tästä päätelmänä vastaajat uskovat, että yrittäjäksi voi oppia, mutta kaikille ihmisille yrittäjyys ei kuitenkaan sovi, vaan vain osa ihmisistä voi oppia olemaan menestyviä yrittäjiä.

Keskiarvolla 2,4 vastaajat pitävät yrityksen perustamista Suomessa hieman enemmän helppona kuin vaikeana kysymyksen kolme keskiarvon mukaan. Arvostuskysymys, kohdassa neljä, yrittäjiä vai ”palkkatyöläisiä” kohtaan asettuu noin puoleen väliin keskiarvolla 2,7 ollen hieman enemmän arvostuksen palkkatyöläisten suuntaan kuin yrittäjien, mutta ollen kuitenkin todella lähellä keskitasoa, arvoa 3.

Kuva 14. Väittämäparien tulokset, miehet/ naiset

Kysymyksen numero viisi väittämäasettelu on mielenkiintoinen, pitävätkö vastaajat naisia vai miehiä soveltuvampina yrittäjäiksi. Keskiarvo asettuu kohtaan

3,1 eli voidaan sanoa vastaajien pitävän naisia ja miehiä tasapuolisesti yrittäjäksi soveltuviksi, joten selvää eroa asiaan ei tule. Naiset vastasivat kysymyseen molempien olevan yhtä soveltuvia yrittäjiksi noin kolmen keskiarvolla, kun miehet arvioivat itsensä paremmiksi yrittäjiksi keskiarvolla 3,4, kuten kuva 14 osoittaa.

Kysymys kuusi ja erityisesti sen tulos on myös mielenkiintoinen. Olisiko yhteiskunta olemassa ilman yrittäjiä? Keskiarvoksi tulee noin 1,9 eli selkeällä erolla vastanneet ovat sitä mieltä, että vasemmanpuoleinen vaihtoehto, ”ilman yrittäjiä ei olisi yhteiskuntaa”, pitää paremmin paikkansa. Tulos tukee yrittäjien merkitystä ja ihmisten organisoitumisen merkitystä yhteiskunnassa. Molemmat sukupuolet olivat sitä mieltä, että ilman yrittäjiä ei olisi yhteiskuntaa, naiset hieman miehiä enemmän.

Yrittäjyys mielletään kysymyksessä kahdeksan vastaajien keskuudessa johonkin tunnesidonnaisuuden ja rationaalisuuden välille keskiarvolla 2,9. Mielenkiintoisesti miehet kokevat yrittäjyyden olevan hieman tunnesidonnaisempaa kuin naiset. Niin ikään vastaajat mieltävät kysymyksessä yhdeksän yrittäjyyden kutakuinkin kylmän ja lämpimän puoliväliin 3,0 keskiarvolla miesten ja naisten mielipiteiden ollessa suurin piirtein samankaltaiset. Viimeisessä kysymyksessä opiskelijat kokevat korkeakoulututkimuksen helpottavan yrittäjänä toimimista keskiarvon ollessa 2,4, joten oma tuleva koulutuskaan ei mene yrittäjyyttä ajatellen tulevaisuudessa hukkaan.

5.3.2 Yrittäjyys ja oma persoona

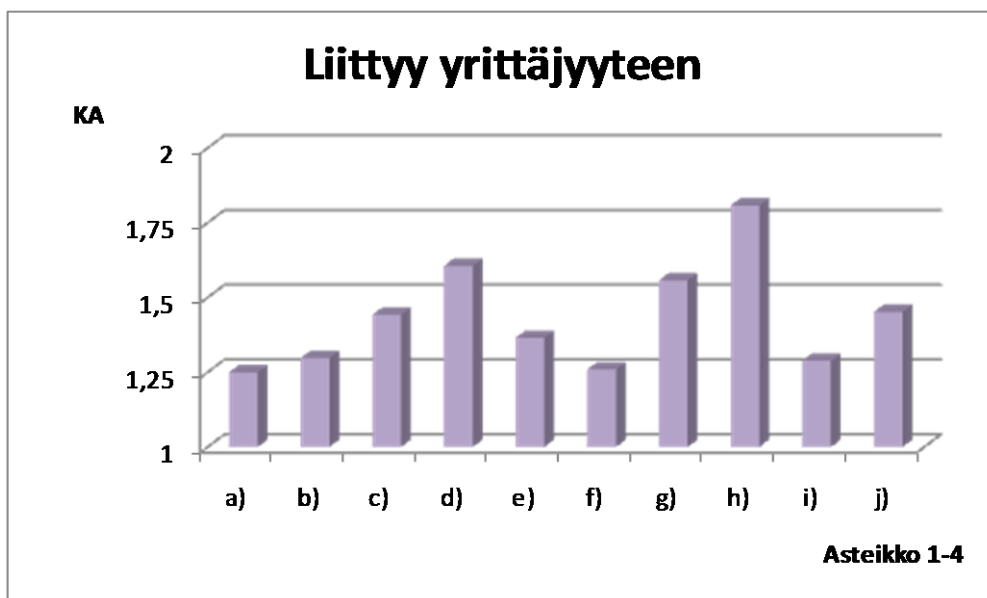
Seuraavassa kysymyskokonaisuudessa tutkittiin, kuinka opiskelijat kokivat tiettyjen ominaisuuksien liittyvän itseensä ja yrittäjyyteen.

Ominaisuuksia oli yhteensä listassa kymmenen. Kyseisten ominaisuuksien tiedettiin jo ennen kyselyä liittyvän yrittäjyyteen. Viisi ominaisuutta on Matti Koirasen ja Kimmo Hyrskyn 1995 tekemän yrittäjyystutkimuksen viisi keskeisimmän yrittäjyyteen liitettyä ominaisuutta ja lisäksi listassa on viisi omasta mielestäni yrittäjyyteen keskeisesti liittyvää ominaisuutta:

- a) Myönteinen työasenne
- b) Menestymisen halu
- c) Innovatiivisuus
- d) Itsensä kehittäminen

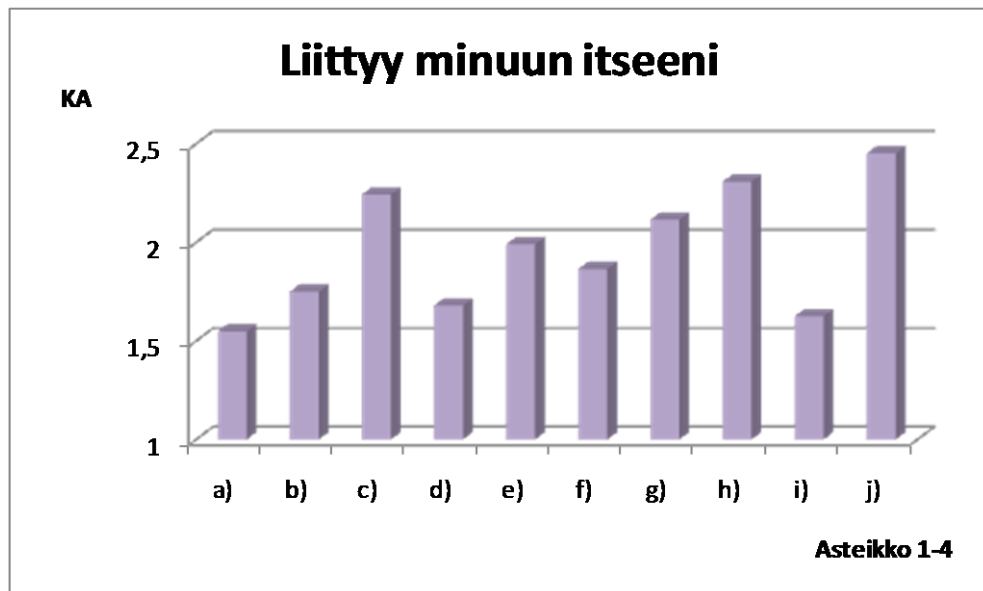
- e) Aloitekyky
- f) Määrätietoisuus
- g) Voiton tavoittelu
- h) Kilpailijoiden voittaminen
- i) Työhalu
- j) Riskinotto

Kuva 15. Yrittäjyyteen liittyvät ominaisuudet

Kuten kuvasta 15 näkyy, kaikki annetut ominaisuudet saivat alle kahden keskiarvon, joten vastaajat kokivat ne selkeästi osaksi yrittäjyyttä, arvon 1 ollessa ”liittyy erittäin paljon” yrittäjyyteen ja arvon 4 ollessa ”liittyy erittäin vähän”. Neljä pienimmän keskiarvon saanutta, keskiarvot väliltä 1,25–1,3, olivat myönteinen työasenne, menestymisen halu, määrätietoisuus ja työhalu. Korkeimmat keskiarvot saivat kilpailijoiden voittaminen, itsensä kehittäminen ja voiton tavoittelu, mutta vastaajat kokivat niidenkin liittyvän yrittäjyyteen.

Vastaajat kokivat myös useimpien annettujen ominaisuuksien liittyvän itseensä. Kuusi ominaisuutta kymmenestä oli sellaisia, jotka saivat alle kahden keskiarvon, eli vastaajat kokivat ne jonkin verran osaksi omaa persoonaansa, enemmän kuin, että ne eivät liittyisi heidän persoonaansa. Riskinotto, kilpailijoiden voittaminen, innovatiivisuus ja voiton tavoittelu olivat ominaisuuksia, jotka saivat yli kahden keskiarvon, ja vastaajat liittivät ne vähiten omaan persoonallisuuteensa niiden saadessa yli kahden keskiarvon. Eniten itseensä liitettyt ominaisuudet olivat myönteinen työasenne, itsensä kehittäminen ja työhalu, joista jokaisen keskiarvo asettui välille 1,5–1,7, kuten kuvasta 16 näkyy.

Kuva 16. Omaan itseen liittyvät ominaisuudet

Edellä tutkittujen ominaisuuksien lisäksi vastanneiden piti arvioida neljän annetun väittämän paikkansa pitävyyttä omalla kohdallaan. Ensimmäisen väittämän, yrittäjyys sopisi minulle keinoksi työllistää itseni, keskiarvoksi tuli 2,95 ollen todella lähellä kolmea, joka tarkoittaa, ettei annettu väittämä kuvaa vastaajia hyvin eikä huonosti, joten vastaajien ei voida sanoa kokevansa työllistymisen yrittäjänä olevan heille hyvä eikä huono vaihtoehto, vaan jotain siltä väliltä. Samaan tulokseen vastaajat tulivat keskiarvon perusteella toisen väittämän suhteen: koen, että minusta voisi olla yrittäjäksi. Sen keskiarvo oli noin 2,85, kuten kuva 17 osoittaa.

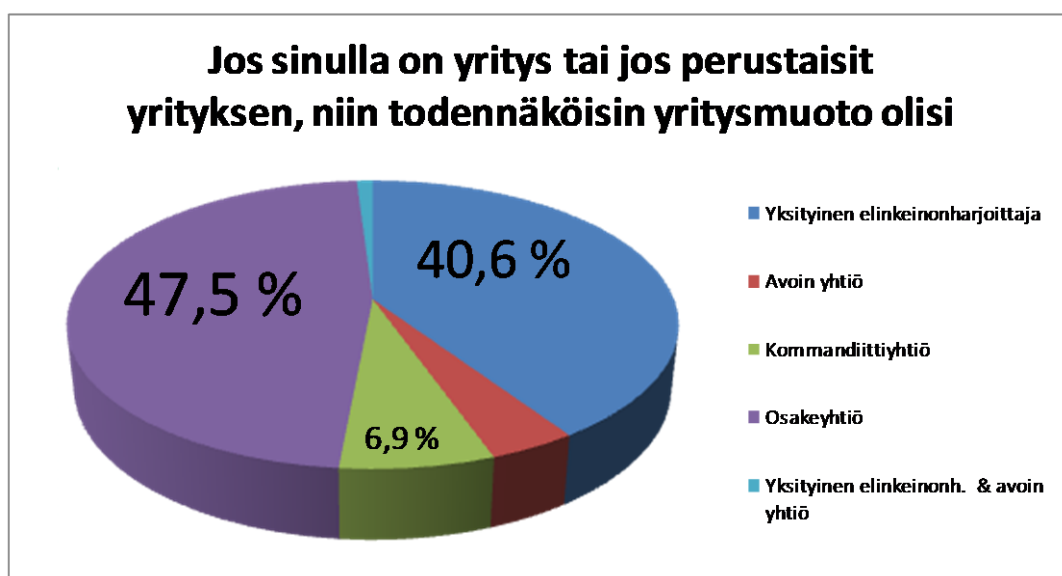
Kuva 17. Väittämien arviointi omalla kohdallaan

Yrittäjyys voittaa työttömäksi jäämisen –kohta sai keskiarvokseen 1,7 eli vastaajat kokevat melko selvästi yrittäjyyden olevan parempi vaihtoehto kuin työttömäksi jääminen. Vaikka työttömäksi jääminen onkin helpompi vaihtoehto, on yrittäjyydessä kuitenkin suuremmat ansaitsemismahdollisuudet ja vastaajilta löytyy sen verran kunnianhimoa, että he valitsevat mieluummin yrittäjyyden.

Viimeiseen neljänteen vaihtoehtoon ei tule selvää eroa kahden ääripään välille, niin kuin ei tullut kahdessa ensimmäisessä väittämässäkään. 3,1 keksiarvo ei kerro, kumpaan vastaajat kallistuvat, työpaikkaan toisen alaisuudessa vai yrittäjyyteen.

5.3.3 Yritysmuodon valinta

Yrittäjyyteen liittyviin kysymyksiin kuului myös kysymys, jossa vastaajien tuli valita heidän mielestään sopivin yritysmuoto ja perustella vastauksensa. Selkeästi suurin osa valitsi joko yksityisen elinkeinonharjoittajan tai osakeyhtiön, kuten kuva 18 selvästi osoittaakin. Nämä kaksi yritysmuotoa saivat selvästi suurimman osan vastaajien äänistä, 88,1 prosenttia. Osakeyhtiö oli vastaajien keskuudessa jopa yksityistä elinkeinonharjoittajaa suositumpi yritysmuoto 47,5 prosentin kannatuksellaan yksityisen elinkeinonharjoittajan saadessa 40,6 prosentin kannatuksen. Kommandiittiyhtiö ja avoin yhtiökin saivat pientä kannatusta.

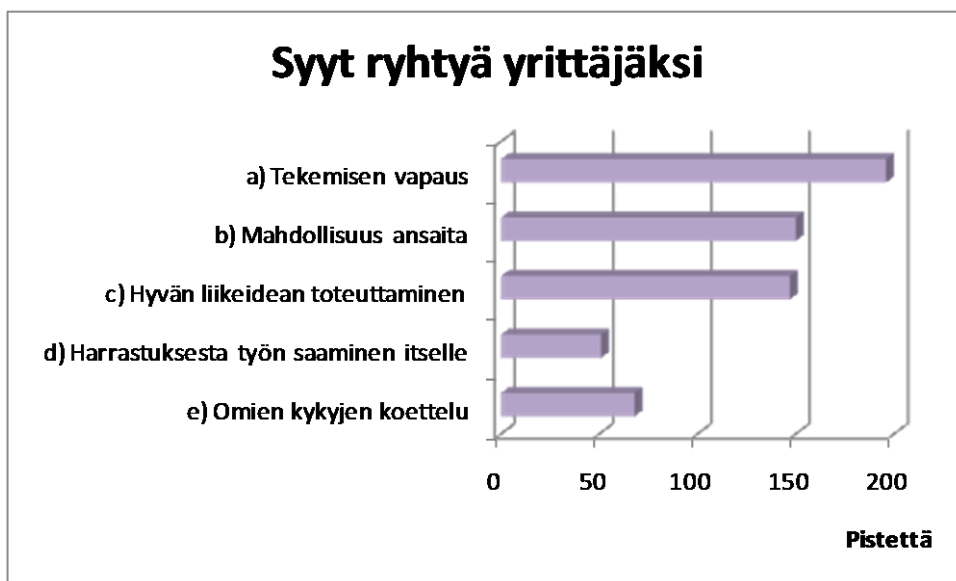
Kuva 18. Valittujen yritysmuotojen jakauma

Osakeyhtiötä perusteltiin selkeällä omistuksenjaolla, sillä, että silloin sitoutui vain hankkimallaan osakemäärällä ja siten riskit ovat melko pienet. Yksityisen

elinkeinonharjoittajan yritysmuodon valintaan vetosi se, että päätökset olisi helppo tehdä sekä se, että yritys tulisi alussa olemaan pieni, joten se sopisi aloitusratkaisuksi.

5.3.4 Syyt ryhtyä yrittäjäksi

Viimeinen yrittäjyyttä koskeva kysymys koski vastaajien syitä ryhtyä yrittäjäksi. Vastaajilla oli valittavanaan viisi annettua syytä ryhtyä yrittäjäksi, jotka kaikki voisivat hyvinkin motivoida yrittäjäksi ryhtymistä. Heidän tuli valita kolme mieluisinta vaihtoehtoa numeroiden ykkösvaihtoehdon eteen 1 ja niin edelleen.

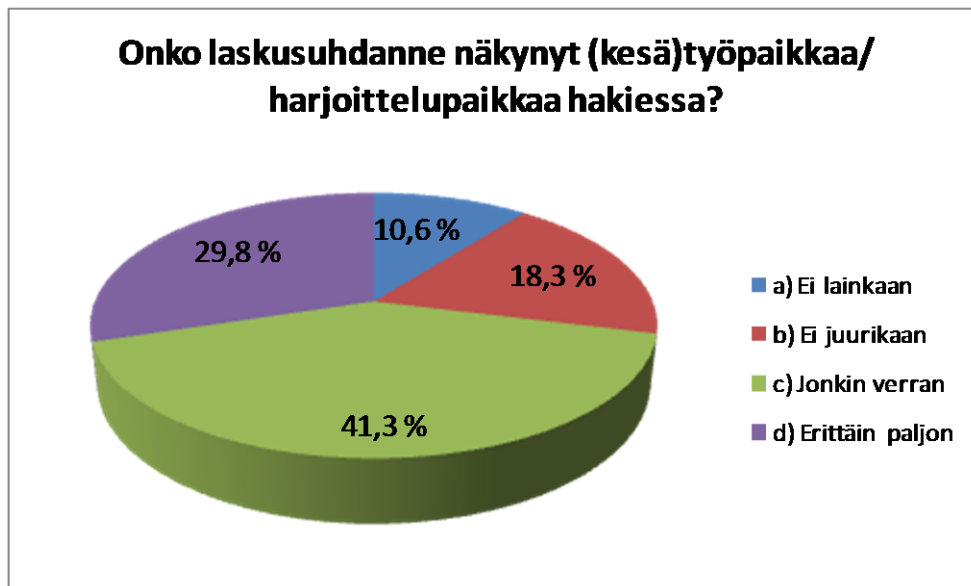

Kuva 19. Syyt ryhtyä yrittäjäksi

Vastaukset on pisteytetty kuvan 19 kaavioon, siten, että kaikki ykkösvaihtoehdot saivat kolme pistettä, kakkosvaihtoehdot kaksi pistettä ja kolmosvaihtoehdot yhden pisteen. Annetuista viidestä vaihtoehdosta tekemisen vapaus osoitautui vastaajien ykkösvaihtoehdoksi lähes 200 pisteellä. Mahdollisuus ansaita ja hyvän liikeidean toteuttaminen olivat seuraavaksi tärkeimpiä syitä alkaa yrittäjäksi hieman alle 150 pisteellä. Harrastuksesta työn saaminen itselle ja omien kykyjen koettelu saivat selvästi vähemmän pisteitä kuin muut vaihtoehdot.

5.4 Laskusuhdanteen vaikutus opiskelijoihin

Kyselylomakkeen loppuosassa oli vielä osuus, jolla tutkittiin laskusuhdanteen vaikutusta opiskelijoihin sekä sen perässä osuus, joka tutki laskusuhdannetta ja yrityksen perustamista kokonaisuutena. Laskusuhdannetta käsittelevässä osassa oli kolme eri kysymystä. Ensimmäisenä kysyttiin laskusuhdanteen vaikutuksesta kesätyöpaikan tai harjoittelupaikan hakuun.

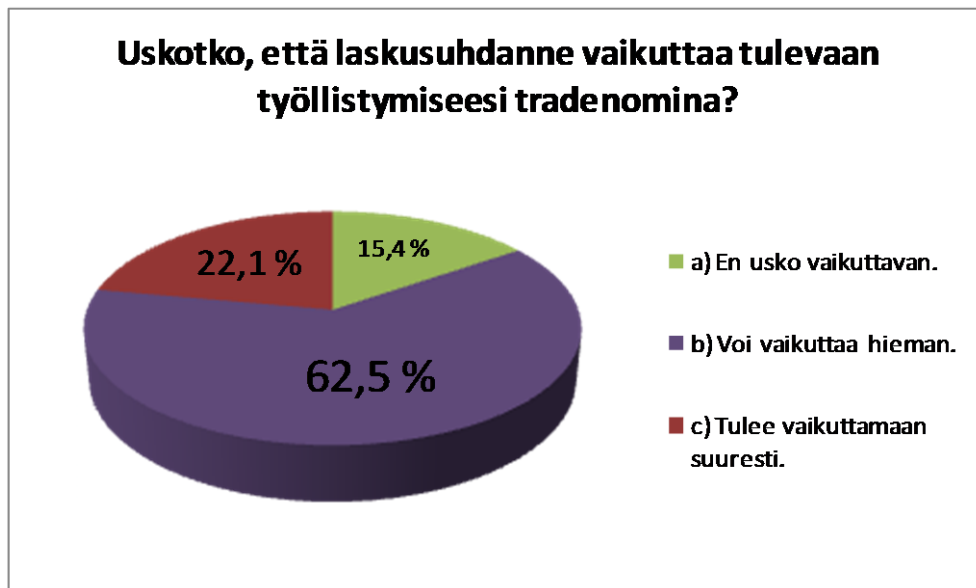

Kuva 20. Laskusuhdanteen vaikutus työ/ harjoittelupaikan hakuun

Kuvasta 20 nähdään, että suurimmalla osalla, 71,2 prosenttia vastaajista, laskusuhdanne on vaikuttanut työ- tai harjoittelupaikan hakuun jonkin verran tai erittäin paljon. Erittäin paljon vaikutus paikkojen hakemiseen oli ollut 29,8 prosentilla. Vain ja ainoastaan 10,6 prosentilla ei laskusuhdanteella ole ollut minäänlaista vaikutusta.

Pienin vaikutus suurimmista kolmesta kyselyyn vastanneesta suuntauksesta oli markkinoinnin sekä julkishallinnon ja juridiikan suuntautumisilla. Markkinoinnin opiskelijoista 74,1 vastasi laskusuhdanteella olleen vaikutusta paikan hakemiseen jonkin verran tai enemmän, julkishallinnon ja juridiikan vastaajien vastaava luku oli 75,9 prosenttia. Markkinoinnin opiskelijoilla erittäin suuren vaikutuksen osuus paikan hakemiseen oli suurin, peräti 44,4 prosenttia. Taloushallinnon opiskelijoilla vaikutus paikkojen hakuun oli pienin, 46,2 prosenttia vastasi laskusuhdanteella olleen vaikutusta, mutta on otettava huomioon, että taloushallinnon vastaajaryhmä oli pieni, vain 13 vastaajaa.

Toinen laskusuhdanteen osion kysymyksistä koski laskusuhdanteen mahdollista vaikutusta työllistymiseen tradenomina. Kuva 21 osoittaa, että suurin osa vastaajista oli taipuvaisia ajattelemaan, että laskusuhdanteella tulee olemaan vaikutusta työllistymiseen. Vain 15,4 prosenttia ei uskonut laskusuhdanteen vaikuttavan lainkaan omaan työllistymiseen tradenomina, 62,5 prosenttia uskoi vaikuttavan hieman ja 22,1 prosenttia oli sitä mieltä, että laskusuhdanne tulee vaikuttamaan suuresti.

Kuva 21. Laskusuhdanteen vaikutus työllistymiseen tradenomina

Suurempia vaihteluita ei eri suuntautumisten mielipiteiden välillä asiaan ollut, laskusuhdanteen uskottiin vaikuttavan työllistymiseen suuntauksesta riippumatta. Aloitussvuoden mukaan sen sijaan esiintyi hieman eroavaisuuksia. 2009 aloittaneet olivat optimistisimpia työllistymiskysymyksen suhteen, 23,3 prosenttia ei uskonut laskusuhdanteen vaikutukseen työllistymiseen, 10,0 prosenttia uskoi vaikuttavan suuresti, 66,7 prosenttia uskoi vaikuttavan hieman. Laskusuhdanteen kantaminen niin pitkälle nykyisten ennusteiden valossa on hyvin epätodennäköistä.

Usko vaikutuksen suuruuteen ei kuitenkaan näyttäisi liittyvän aloitusvuoteen siten, että aiemmin aloittaneet olisivat pessimistisempiä, vaikka 2009 aloittaneet olivatkin optimistisimpia, sillä 2007 aloittaneet olivat hieman optimistisempiä kuin 2008 aloittaneet. 2008 aloittaneista 12,8 prosenttia ei uskonut laskusuhdanteen vaikuttavan työllistymiseen ja 29,8 prosenttia uskoi vaikutuksen olevan suuri. 2007 aloittaneista, lähempänä valmistumista normaalin opiskeluajan puitteissa olevista, 19,2 prosenttia ei uskonut laskusuhdanteen vaikuttavan valmistumiseen ja 23,1 prosenttia uskoi vaikutuksen olevan suuri.

Viimeinen laskusuhdanteen osuuden kysymyksistä koski taantuman pituuden arvioimista, johon vastaajat saivat kuvan 22 mukaiset viisi eri vastausvaihtoehtoa. Suurin osa oli sitä mieltä, että taantuma päättyisi vuosien 2011 tai 2012 aikana. Vastausvaihtoehto kattoi kahden vuoden pituisen ajan, joten sen saama kannatus ei hirveästi yllätä. Hieman optimistisemmin arvioi tilanteen 24 prosenttia vastanneista, jotka arvioivat taantuman loppuvan ennen vuoden

2010 loppua, mutta kuitenkin vasta kesän 2010 jälkeen. Myös taantuman pikainen loppuminen tai toisaalta venyminen jopa vuoteen 2013 asti tai pidempään sai vähäistä kannatusta.

Kuva 22. Taantuman keston arviointi

Tosiasiassa kuitenkin, työn valmistuessa tuoreimpien ennusteiden mukaan taantuma näyttää jo vuoden 2010 aikana voitettulta. 8.4.2010 julkaistun Palkansaajien tutkimuslaitoksen ennusteen mukaan kokonaistuotanto supistui vuonna 2009 ennätykselliset 7,8 prosenttia, mutta vuodelle 2010 ennustetaan 3,0 prosentin kasvua kokonaistuotantoon ja 2011 3,5 prosentin kasvua. Inflaatio kiihtyy hieman vielä vuonna 2010. Työttömiä ennustetaan tulevan vuonna 2010 lisää 20 000, mutta 2011 tapahtunee käänne parempaan. Yksi tärkeimmistä mittareista, kokonaistuotannon kasvu kuitenkin kääntyy ennusteiden mukaan plusmerkkiseksi 2010 vuoden aikana. (Palkansaajien tutkimuslaitos 16.4.2010)

Suuria eroja taantuman keston ennustuksessa ei naisten ja miesten välillä ollut. Niin ikään vuonna 2010 vähintään 25 vuotta täyttävien ja nuorempien vastauksissa ei suurempia eroja ollut. Nuoremmilla tosin vastaukset jakautuivat suppeammin vaihtoehtoon ”loppuu vuosien 2011 tai 2012 aikana” saadessa 67,2 prosentin osuuden sekä ”kestää vuoden 2010 loppuun asti” saadessa 26,9 prosentin osuuden, eli yhteensä 94 prosenttia osui näihin kahteen vaihtoehtoon.

Kyselyn viimeinen neljän kysymyksen mittainen osa koski laskusuhdannetta ja yrityksen perustamista yhteydessä toisiinsa. Ensimmäinen kysymys oli, onko

yrittäjien perustaminen laskusuhdanteen aikana järkevää. Suurin osa vastaajista kalliutui siihen, etteivät he osanneet ottaa kantaa. Kantaa ottaneista suurempi osuus vastasi, että yrityksen perustaminen on järkevää, 25 prosenttia, kun 16 prosenttia vastasi, ettei se ole järkevää. Tulos kertoo jonkinasteisesta positiivisesta suhtautumisesta yrityksen perustamiseen lähtökohdiltaan vaikeina aikoina, vaikka ”on” ja ”ei ole” vastaukset eivät suuresti prosenttiosuuksiltaan toisistaan eroakaan, kuten kuvasta 23 näkyy.

Kuva 23. Onko yrityksen perustaminen laskusuhdanteen aikana järkevää

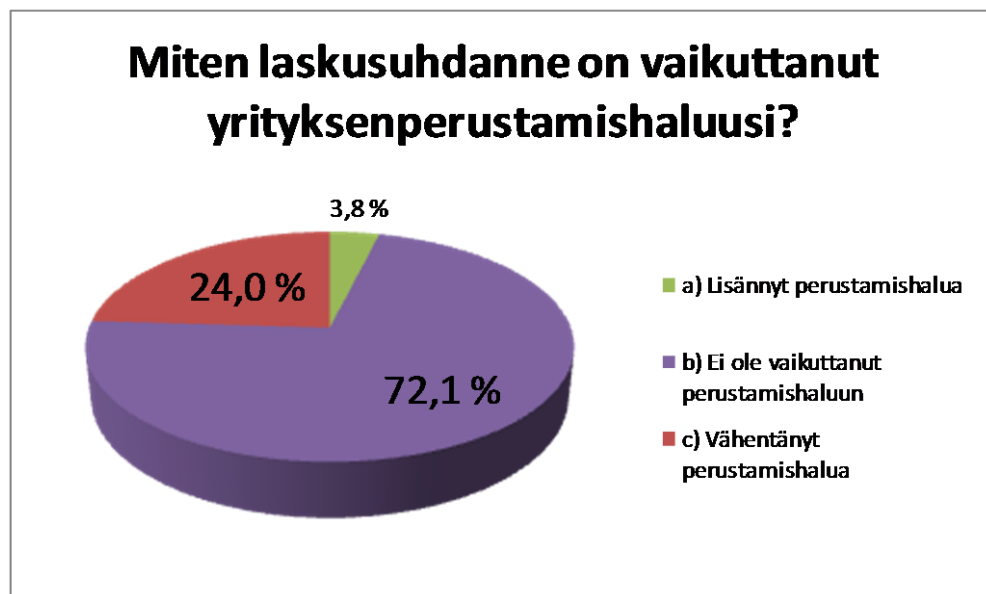
Kysymykseen kuului myös avoin vastauskohta, johon sai ilmaista, miksi yrityksen perustaminen oli/ ei ollut järkevää. Useimmin esiintynyt perustelu positiivisten vastausten kohdalla oli hyvän liikeidean kannattaminen aina, joka esiintyi 11 kertaa avoimissa vastauksissa, myös heikentynyt kilpailu esiintyi perusteena neljässä avoimessa vastauksessa. Negatiivista kantaa perusteltiin eniten kysynnän heikkenemisellä, jonka mainitsi kolme vastaajaa ja suuremmilla riskeillä, jonka vastasi neljä vastaajaa.

Miehet suhtautuivat yrityksen perustamiseen naisia positiivisemmin, 36 prosenttia miehistä oli positiivisella kannalla, 12 prosenttia negatiivisella. Vastaukset luvut naisten kohdalla olivat 21,8 prosenttia positiivisella kannalla ja 14,1 prosenttia negatiivisella. Vuonna 2010 vähintään 25 vuotta täyttävillä vastaajilla prosenttiosuudet jakaantuivat siten, että 43,8 prosenttia asettui positiivisen kannan taakse ja 9,4 prosenttia negatiivisen. Sitä nuoremmista vastaajista 16,7 prosentin mielestä perustaminen oli järkevää ja 15,3 prosentin mielestä ei. 68,1 prosenttia nuoremmasta vastaajaryhmästä ei osannut ottaa kantaa kysymykseen, mikä saattaa kertoa oman mielipiteen kehittymättömyydestä. Vanhemman vastaajaryhmän positiivisempi näkemyksen yksi selittävä tekijä

voi olla kokemus ja itsevarmuus isoja päätöksiä, kuten yrityksen perustaminen, tehdessä.

Toisena kysymyksenä viimeisessä osiossa oli laskusuhdanteen vaikutus omiin suurempiin investointeihin. Melko suuri osa, 39,4 prosenttia ei kokenut laskusuhdanteella olevan juurikaan vaikutusta investointeihin. 28,8 prosenttia koki suhdannetilanteen vaikuttavan hieman, 23,1 prosenttia melko paljon ja vain 8,7 prosenttia erittäin paljon. Miehillä ”ei juurikaan vaikutusta” –vastauksen osuus oli suurempi, 44 prosenttia kuin naisilla, 24,1 prosenttia. Naisilla vastapainoksi toiset ääripäävaihtoehdot, jotka kertovat laskusuhdanteen suuresta vaikutuksesta, olivat suuremmat.

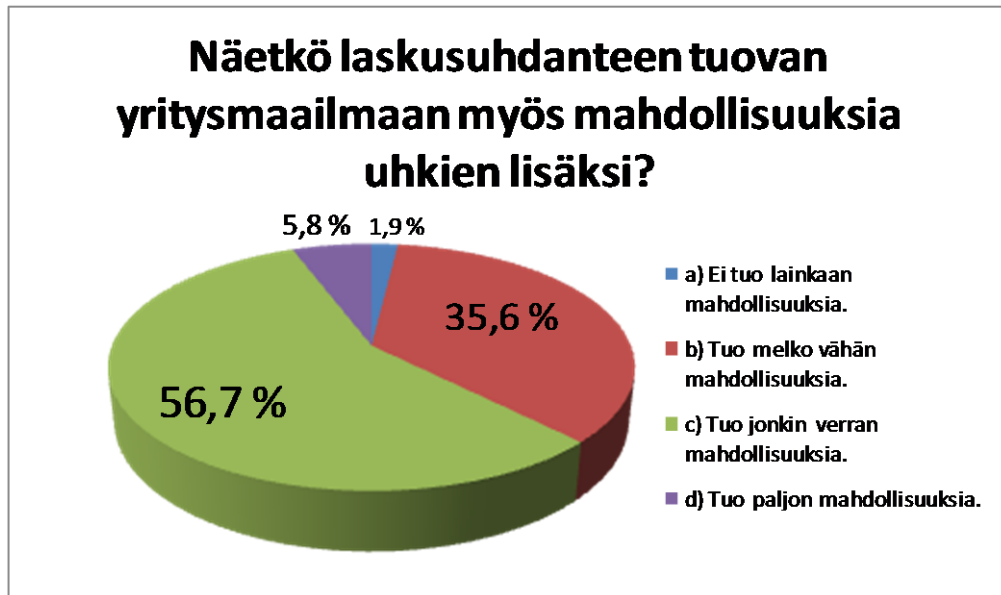

Kuva 24. Laskusuhdanteen vaikutus yrityksenperustamishaluun

Kolmas kysymys koski laskusuhdanteen vaikutusta omaan yrityksenperustamishaluun. Mielipiteet jakautuivat kuvan 24 osoittamalla tavalla. Vaikutus oli odotetusti enemmän negatiivinen, 24 prosenttia, kuin positiivinen, 3,8 prosenttia, mutta vastauksien määrä, joissa vaikutusta perustamishaluun ei ollut, oli hämmästyttävän suuri, 72,1 prosenttia. Toisaalta kyselyn alkupään kysymyksen mukaan vain 19,2 prosenttia vastaajista oli harkinnut perustamista jonkinasteisesti ja 1,9 prosentilla oli oma yritys, joten jos perustamishalua ei ole, niin silloin myöskään laskusuhdanne ei siihen vaikuta.

Kyselylomakkeen viimeinen kysymys käsitteli laskusuhdanteen aikana esiintyviä mahdollisia yrityksenperustamismahdollisuuksia. Suurin osa vastaajista, 56,7 prosenttia, uskoi laskusuhdanteen tuovan jonkin verran mahdollisuuksia. Lisäksi 5,8 prosenttia uskoi laskusuhdanteen tuovan paljon mahdollisuuksia.

Melko vähäisten mahdollisuuksien kannalla oli 35,6 prosenttia ja olemattomien mahdollisuuksien kannalla oli vain 1,9 prosenttia, kuten kuvasta 25 näkyy.

Kuva 25. Tuoko laskusuhdanne myös mahdollisuuksia?

Miehet olivat hieman taipuvaisempia ajattelemaan mahdollisuuksien puolesta ”tuo jonkin verran mahdollisuuksia” -osuuden ollessa 68 prosenttia ja ”tuo paljon mahdollisuuksia” 8 prosenttia naisten prosenttiosuuksien ollessa 53,2 prosenttia ja 5,1 prosenttia. Tänä vuonna vähintään 25 vuotta täyttävien tai sitä nuorempien mielipiteissä ei suuria eroja ollut.

5.5 Kyselyn tulosten yhteenveto

Kaiken kaikkiaan tulokset eivät tuoneet kovin mullistavaa tietoa, mutta haettuihin kysymyksiin saatiin kuitenkin vastaukset, ja kaikki tutkimustieto on arvokasta, koska se täydentää muita jo aiemmin tehtyjä tutkimuksia ja siitä voi olla apua uusien tutkimusten tekemisessä tuoden hieman uutta näkökulmaa yrittäjyyteen.

Vain vähäinen osa oli valmis jatkamaan sukulaistensa yrittäjyyttä tai toimimaan yhtiökumppanina, mikä oli melko odotettua, sillä osa sukulaisyrittäjistä on kaukaisempia kuin toiset, eivätkä yritysten toimialatkaan välttämättä vastaa omaa halua. Melko vähäinen osa oli myös valmis jatkamaan vanhempensa yrittäjyyttä tai toimimaan yhtiökumppanina, mikä oli hieman yllättävää, mutta siihen pätee sama peruste, että vanhempien yritysten toimialat eivät välttämättä vastaa odotuksia aloista, joille vastaajat haluaisivat työllistyä. Lisäksi

työskentely lähisukulaisten kesken saattaa olla vaikeaa, kun joutuu olemaan tekemisissä heidän kanssaan useammin.

Yrittäjyysasenteita ja yrittäjyyttä koskevissa väittämissä ja kysymyksissä ei ilmennyt mitään kovin ihmeellistä. Ennestään yrittäjyyteen liittyvät ominaisuudet koettiin liittyvän keskeisesti yrittäjyyteen ja suurin osa niistä myös omaan persoonaan, mikä on hyvä yrittäjyyden kannalta. Yritysmuodon valinnassa huomattavaa oli, että suurin osa valitsi mieluiten osakeyhtiön yritysmuodoksi, sen ollen jopa suositumpi kuin yksityinen elinkeinonharjoittaja.

Laskusuhdanteella on ollut selvää vaikutusta vastanneiden työpaikan tai harjoittelupaikan hakuun sekä heidän tekemiinsä suuriin päätöksiin, kuten yrityksen perustaminen. Suurin osa vastaajista uskoi laskusuhdanteen päättyvä vuosien 2011 tai 2012 aikana, mikä on melko realistista, ja melko odotettu tulos vastausten osalta.

Laskusuhdanteella nähtiin olevan negatiivisen vaikutuksen lisäksi myös positiivinen vaikutus yritysmaailmaan ja suurempi osa koki yrityksen perustamisen olevan laskusuhdanteen aikana järkevää kuin ei järkevää, tosin laskusuhdanne oli vaikuttanut suuremman osan yrityksenperustamispäätöksiin negatiivisesti kuin positiivisesti. Laskusuhdanne vaikuttaa negatiivisesti yrityksenperustamishaluun, mutta oikean idean löytyessä kokivat monet vastaajat, että menestymismahdollisuudet ovat olemassa. Laskusuhdanne karsii yrittäjiä ja jättää mahdollisuuksia niille, joilla on halua yrittää. Aina on mahdollisuus epäonnistumiseen, mutta on myös mahdollisuus onnistua.

5.6 Kehitysehdotukset tulosten pohjalta

Miten toimeksiantaja voisi hyötyä tästä tutkimuksesta? Ajatellessa kysymystä tulee mieleen ensimmäiseksi, että tutkimusta voisi näyttää oheismateriaalina jollakin yrittäjyyttä koskevalla kurssilla ja opiskelijat siten näkisivät, millaiset asenteet yrittäjyyttä kohtaan ja yrityksen perustamista laskusuhdanteen aikana ovat olleet. Kyselylomakkeen pohjalta voisi pohtia, millaiset omat asenteet ovat ja vaikka täyttääkin lomakkeen.

Mutta miten Kymenlaakson ammattikorkeakoulu voisi konkreettisesti hyötyä saaduista tuloksista? Muutamia kehitysideoita tulosten pohjalta olisi. Vain 10,6 prosenttia vastanneista koki, että laskusuhdanne ei ollut vaikuttanut lainkaan kesätyöpaikkaa tai harjoittelupaikkaa hankkiessa. Itsekin jouduin kokemaan

sen, kuinka vaikea harjoittelupaikka oli saada. Ammattikorkeakoulu on suurempi auktoriteetti yrityksille kuin yksittäinen opiskelija ja ammattikorkeakoululla on enemmän suhteita yrityksiin kuin yksittäisellä opiskelijalla, joten jonkinlaisen yhteistyön kehittäminen yritysmaailmaan voisi olla paikallaan, erityisesti laskusuhdanteen aikana, mutta myös muina ajankohtina. Erityisesti syvemmän harjoittelun osalta olisi tärkeää, että opiskelijat saavat harjoittelupaikan ja nimenomaan omaa tulevaa työalaa vastaavan harjoittelupaikan.

Ammattikorkeakoulun merkitys valistavana instituutiona on myös tärkeä. Opiskelijat kokivat laskusuhdanteen vaikuttavan hieman enemmän negatiivisesti perustamishaluun, mutta suurempi osa silti koki yrityksen perustamisen järkeväksi laskusuhdanteen aikana. Riskit ja tilastot yrityksen perustamista koskien varmasti tulevat hyvin opetuksessa esille, ja jatkossakin tulisi kiinnittää huomiota, että oppimateriaali tukisi oppilaiden mahdollisia yrittäjäaikomuksia, mutta realistisesti tuoden myös riskit esille. Yksittäisen opiskelijan yrityshalukkuutta tulisi tukea mahdollistamalla yrityksen perustamisen ja hoitamisen ja opiskelun sovittaminen

6 POHDINTA

Alkaessani tehdä tätä opinnäytetyötä tiesin, että aihe olisi mielenkiintoinen, mutta myös haastava. Markkinoinnin opiskelijana laskusuhdanteeseen ja opiskelijoiden yrittäjyysmotiiveihin oli varmasti haastavampaa kuin johonkin enemmän markkinointia koskevaan työhön ryhtyminen olisi ollut. Ehkä vaikeinta prosessin aikana oli, itse aiheen tutkimiseen sopivien keinojen ja tietolähteiden löytäminen. Vaikka työssä tutkitaankin jonkin verran laskusuhdanteen ja yrityksen perustamisen välistä yhteyttä, niin tutkiminen jäi kuitenkin vähäisemmäksi kuin olisi voinut parhaimmillaan olla. On melko vaikeaa löytää oikeat tutkimuskeinot, kun aiheena on jokin vain vähän aiemmin tutkittu asia. Teoriaosuudessa oli haasteena, kuinka keskittyä juuri aiheeseen, kun aihe on näinkin tarkasti rajattu.

En nyt jälkeinpäin olisi osannut muotoilla kyselylomaketta juurikaan paremmaksi yrittäjyysasenteiden kohdalta, joten olen kyselylomakkeeseen siltä osin melko tyytyväinen. Laskusuhdanteen osa ja itse tutkimusongelman tutkiminen jäi vähäiseksi, mikä on suuri puute, joka johtui siitä, että aiheeseen on vaikeaa

kehittelä juuri asiaan pureutuvia kysymyksiä. Kyselylomakkeen avulla sai kuitenkin hyvin kerättyä tietoa koskien useita eri osa-alueita. Lisäksi kysymyslomake oli sopivan pituinen, eikä siihen vastaaminen vienyt kuin arvellut noin kymmenen minuuttia vastausaikaa. Kyselyn toteuttaminen paperilla oli mielestäni järkevä ratkaisu loppujen lopuksi, sillä sähköpostikyselyn vastausprosentti olisi luultavimmin jäänyt alhaiseksi, ja kun vastaajat olivat helposti tavoitettavissa paperilomakkeen avulla, mielestäni se kannatti.

En myöskään usko, että tutkimuksesta saatuja tietoja olisi voinut tietoa analysoitaessa yhdistellä kovin paljon paremmin. Kyselyssä käytettiin joissakin kysymyksissä vertailuperustana ikää, sukupuolta ja koulutussuuntausta, ja se oli mielestäni järkevin tapa. Erilaisia mielipiteitä yrittäjyyttä kohtaan olisi voinut kokeilla vertailuperustana, ja kokeilinkin niitä käyttää, mutta ne eivät päätyneet lopulliseen versioon, sillä niitä käyttämällä ei mitään järkevää tietoa olisi irronnut. Yrittäjyysasenteita ja -mielipiteitä koskevissa kysymyksissä olisi voinut käyttää vertailupohjana sitä, oliko joku sukulaisista tai jompikumpi vanhemmista yrittäjä. Itse tutkimusongelmaan pureutuvissa kysymyksissä olisi kuitenkin ollut vaikeaa käyttää mitään muuta vertailupohjaa kuin vastaajien perustietoja.

Tutkimuksen yleistettävyyys jää lähinnä suuntaa antavaksi, sillä, vaikka otos kattoikin 17,9 prosenttia Kymenlaakson ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoista, niin vanhimmat kirjoilla olevat opiskelijat, 2005 ja 2006 aloittaneet jäivät lukuun ottamatta paria poikkeusta otoksen ulkopuolelle. Lisäksi joitakin koulutussuuntauksia jäi otoksen ulkopuolelle, kuten logistiikka ja verkkoliiketoiminta. Venäjänkaupan, kansainvälisen yritysviestinnän ja kansainvälisen assistentin suuntausten vastaajamäärät olivat vähäisiä.

Tutkimus ei kaiken kaikkiaan tuonut mukanaan mitään mullistavaa, mikä on harmi, mutta haluttua asiaa saatiin kuitenkin tutkittua jonkin verran, ja siitä saatiin kuitenkin edes hieman hyödyllistä tietoa. Yrittäjyyttä tutkivat osuudet olivat melko laajoja laskusuhdanteeseen liittyviin osuuksiin verrattuna. Laskusuhdannetta ja yrityksen perustamista saatiin kuitenkin tutkittua. Vaikka onkin hieman turhauttavaa tutkijan näkökulmasta, ettei mitään kovin mullistavaa tietoa tutkimuksesta seurannut, saatiin tutkimusongelmaa kuitenkin tutkittu ja siitä saatiin tietoa, ja siksi tutkimus on tärkeä.

Toivon, että tutkimus herättää ajatuksia ja ehkä saa jopa jonkun muun tutkimaan samaa tai samankaltaista asiaa. Mielenkiintoista olisi esimerkiksi tutkia

samoja asioita ja asenteita noususuhdanteen aikana, eroavatko mielipiteet silloin. Nähdäänkö noususuhdanne suurena mahdollisuutena vai voisiko siinä olla uhkia, niin kuin opiskelijat kokivat, että laskusuhdanteessa on mahdollisuuksia. Myös se olisi mielenkiintoista tietää, että muuttuvatko mielipiteet ja asenteet ajan kuluessa. Toivottavasti tutkimuksessa on edes jonkinlaista hyödynnettävää peilausalustaa tulevaisuuden tutkimuksia ajatellen, sillä vaikka suhdanteiden ja yrittäjyyden tutkiminen onkin haastava aihekokonaisuus, on se silti tutkimisen arvoinen.

Syventämällä tutkimusta kyselytutkimuksesta haastattelututkimukseksi voisi tuoda syvempää tietoa tiettyjä asioita koskien. Jatkotutkimuksen aiheita voisi olla joiden kuiden valittujen opiskelijoiden laskusuhdanteeseen liittyvien asioiden tutkiminen. Miksi he ajattelevat niin kuin he ajattelevat? Miksi laskusuhdanteen aikana on mahdollisuuksiakin? Mikä olisi heidän mielestään järkevin toimintatapa laskusuhdanteen aikana? Haastattelussa voisi saada kaivettua uutta tietoa yksittäistapauksia koskien. Myös sukulaisyrittäjyyden tutkiminen tarkemmin olisi mielenkiintoista ja tärkeää, erityisesti vanhempien yrittäjyyden jatkaminen, josta ei nyt saanut niin tarkkaa, vaan osa tiedosta jäi arvailun varaan, tämän tiedonkin voisi koittaa selvittää haastatteluiden avulla.

LÄHTEET

5.1 Pitkäaikaistyöttömyys. Tilastokeskus. Saatavissa:

<http://www.stat.fi/tup/verkkokoulu/data/tvt/05/01/index.html> [Viitattu 11.8.2009]

5.2 Nuorisotyöttömyys. Tilastokeskus. Saatavissa:

<http://www.stat.fi/tup/verkkokoulu/data/tvt/05/02/index.html> [Viitattu 11.8.2009]

5.4 Rakenteellinen työttömyys. Tilastokeskus. Saatavissa:

<http://www.stat.fi/tup/verkkokoulu/data/tvt/05/04/index.html> [Viitattu 11.8.2009]

Heinonen, J. 2005. Yrityksen sukupolven –ja omistajanvaihdos. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Hurri, J. 2008. Pankkikriisin ensimmäinen vuosi. Saatavissa:

<http://www.taloussanomat.fi/ajatukset/2008/07/17/pankkikriisin-ensimmainen-vuosi/200818665/145> [Viitattu 11.8.2009]

Kanerva, M. Sähköpostiviesti 29.10.2009. Kotka: Cursor Oy.

Kiander J. & Vartia P. 1998. Suuri lama. Helsinki: Taloustieto Oy.

Koiranen, M. & Peltonen, M. 1995. Yrittäjyyskasvatus. Konetuumat Oy.

Lopettaneiden yritysten määrä nousi huomattavasti. Tilastokeskus. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/aly/2009/01/aly_2009_01_2009-07-30_tie_001_fi.html [Viitattu 11.9.2009]

Luukkainen, O. & Wuorinen J. 2002. Yrittävä elämänsäsenne. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Pekkarinen, J. & Sutela, P. 2005. Avain kansantaloustieteeseen. Porvoo: WSOY.

Pihkala, J. 2008. Ammattikorkeakoulun aikaiset yritysintentioiden muutokset. Väitöskirja. Julkaissut: Opetusministeriö.

Pohjola, M. 1998. Suomalainen työttömyys. Helsinki: Taloustieto.

Puustinen, T. 2006. Avain omaan yritykseen. Avain.

Suominen, A. 2003. Riskienhallinta. Porvoo: WSOY.

Talousennusteet ja tarkisteet. Palkansaajien tutkimuslaitos. Saatavissa:
<http://www.labour.fi/ptennusteet.asp> [Viitattu 28.2.2010 & 16.4.2010]

Talouuskatsaus. Elinkeinoelämän keskusliitto. Saatavissa:
<http://www.ek.fi/www/fi/talous/talouuskatsaus/index.php> [Viitattu 21.9.2009]

Taulukot tilastossa: Aloittaneet ja lopettaneet yritykset. Tilastokeskus. Saatavissa: http://pxweb2.stat.fi/Database/StatFin/Yri/aly/aly_fi.asp [Viitattu 11.9.2009]

Taulukot tilastossa: Yritysrekisterin vuositilasto. Tilastokeskus. Yritystiedot, TOL 2008. Saatavissa:
http://pxweb2.stat.fi/Database/StatFin/yri/syr/010_yr_tol08/010_yr_tol08_fi.asp [Viitattu 11.9.2009]

Viitala, R. & Jylhä, E. 2002. Menestyvä yritys. Helsinki: Edita.

Yritykset. Tilastokeskus. Saatavissa:
http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html [Viitattu 24.3.2010]

Taulukko: Yritykset toimialoittain vuonna 2007 (TOL 2008) (Tilastokeskus 11.9.2009)

Yritykset toimialoittain vuonna 2007 (TOL 2008)	Liikevaihto 1.000 €	%
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	1 246 865	0,3 %
B Kaivostoiminta ja louhinta	1 370 769	0,4 %
C Teollisuus	145 912 336	39,0 %
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	9 088 142	2,4 %
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	2 043 495	0,5 %
F Rakentaminen	24 605 891	6,6 %
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	118 051 886	31,5 %
H Kuljetus ja varastointi	20 426 982	5,5 %
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	5 217 972	1,4 %
J Informaatio ja viestintä	15 411 338	4,1 %
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	-	-
L Kiinteistöalan toiminta	4 610 355	1,2 %
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	11 067 149	3,0 %
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	7 536 176	2,0 %
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	-	-
P Koulutus	481 800	0,1 %
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	3 055 414	0,8 %
R Taiteet, viihde ja virkistys	3 161 567	0,8 %
S Muu palvelutoiminta	1 293 543	0,3 %
X Toimiala tuntematon	676	0,0 %
YHTEENSÄ	374 582 356	100,0 %

- = Tieto nolla tai käsitteellisesti puuttuva

Laskusuhdanteen vaikutus Kymenlaakson Ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden haluun perustaa yrityksiä

Opinnäytetyöhön liittyvä kysely

Kaikki vastaukset käsitellään nimettömänä ja luottamuksellisesti.

PERUSTIEDOT (Täytä tai valitse sopiva vaihtoehto)

1. Sukupuoli

- a) nainen
- b) mies

2. Syntymävuosi _____

3. Opintojen aloitusvuosi Kyamkissa

- a) 2009
- b) 2008
- c) 2007
- d) 2006
- e) 2005 tai aiempi

4. Koulutussuuntaus

- a) Markkinointi
- b) Taloushallinto
- c) Julkishallinto ja juridiikka
- d) Verkkoliiketoiminta
- e) Liiketoiminnan logistiikka
- f) En ole valinnut suuntautumistani vielä

YRITTÄJYYS (Valitse sopiva vaihtoehto)

5. Onko sinulla oma yritys tai oletko harkinnut perustamista?

- a) Minulla on oma yritys.
- b) Minulla ei ole omaa yritystä, mutta olen harkinnut perustamista.
- c) Olen harkinnut perustamista ja olen tehnyt jo taustatyötä perustamisen eteen.
- d) Minulla ei ole omaa yritystä, enkä ole vielä harkinnut perustamista.
- e) Minulla ei ole omaa yritystä ja tuskin tulen vakavasti harkitsemaan perustamista.

6. Onko suvussasi yrittäjiä? (Voit valita myös useamman vaihtoehdon)

- a) Suvussani ei ole yrittäjiä.
- b) Äitini tai isäni tai molemmat ovat yrittäjiä.
- c) Joku isovanhemmistani (tai useampi isovanhempi) on yrittäjä.
- d) Joku sisaruksistani on yrittäjä.
- e) Puolisoni on yrittäjä.
- f) Vanhempani eikä isovanhempani eikä sisarukseni tai puolisoni ole yrittäjiä, mutta suvustani löytyy silti yrittäjiä.

Jos vastasit kysymykseen "a) Suvussani ei ole yrittäjiä.", niin siirry kysymykseen 7.

6.1. Miten sukulaistesi yrittäjyys on vaikuttanut sinuun?

- a) On vaikuttanut, se on kannustanut minua ryhtymään yrittäjäksi.
- b) Ei ole vaikuttanut mahdolliseen yrittäjäksi ryhtymiseeni.
- c) On vaikuttanut vähentämällä haluani ryhtyä yrittäjäksi.

6.2. Onko sukulaistesi yrittäjyys lisännyt tietouttasi yrittäjyydestä?

- a) On lisännyt paljon.
- b) On lisännyt jonkin verran.
- c) Ei ole lisännyt juurikaan.
- d) Ei ole lisännyt lainkaan.

6.3. Olisitko valmis tarvittaessa jatkamaan toimimaan sukulaisteni yhtiökumppanina tai jatkamaan heidän yrittäjyyttään heidän vetäytyttyään yritystoiminnasta?

- a) Olen erittäin kiinnostunut.
- b) Olen kiinnostunut.
- c) En ole juurikaan kiinnostunut.
- d) En ole lainkaan kiinnostunut.

7. Kumpi väittämistä pitää paremmin paikkansa

Valitse sopiva vaihtoehto 1-5

1= Vasemmalla oleva vaihtoehto pitää paremmin paikkansa

2= Vasemmalla oleva vaihtoehto pitää jokseenkin paremmin paikkansa

3= Molemmat vaihtoehdot pitävät tasavertaisesti paikkansa

4= Oikealla oleva vaihtoehto pitää jokseenkin paremmin paikkansa

5= Oikealla oleva vaihtoehto pitää paremmin paikkansa

Yrittäjät ovat muut huomioon ottavia.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Yrittäjät ovat oman etunsa tavoittelijoita.

Kenestä vain on yrittäjäksi, kunhan "yrittää" tarpeeksi.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Kaikista ihmisistä ei ole yrittäjiä.

Yritys on helppoa perustaa Suomessa.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Yrityksen perustaminen on vaikeaa Suomessa.

Arvostan enemmän yrittäjiä kuin palkkatyöläisiä.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Arvostan enemmän palkkatyöläisiä kuin yrittäjiä.

Naiset ovat soveltuvampia yrittäjiksi kuin miehet.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Miehet ovat soveltuvampia yrittäjiksi kuin naiset.

Ilman yrittäjiä ei olisi yhteiskuntaa.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Yhteiskunta olisi olemassa ilman yrittäjiäkin.

Yrittäjäksi voi oppia.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Yrittäjäksi synnyttään.

Yrittäjyys on rationaalista eikä kovin tunnesidonnaista.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Yrittäjyys on enemmän tunnesidonnaista.

Yrittäjyys on lämmintä.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Yrittäjyys on kylmää.

Korkeakoulututkinto helpottaa yrittäjänä olemista.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Korkeakoulukoulutuksella ei ole vaikutusta yrittäjänä toimimiseen.

YRITTÄJYYS JA MINÄ (Valitse sopiva vaihtoehto)

8. Kuinka paljon seuraavat termit liittyvät mielestäsi yrittäjänä toimimiseen ja kuinka paljon ne liittyvät omaan persoonaasi?

1= Erittäin paljon, 2= Melko paljon, 3= Melko vähän, 4= Erittäin vähän

	Liittyy yrittäjyyteen	Liittyy minuun itseeni
a) Myönteinen työasenne	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
b) Menestymisen halu	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
c) Innovatiivisuus	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
d) Itsensä kehittäminen	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
e) Aloitekyky	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
f) Määrätietoisuus	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
g) Voiton tavoittelu	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
h) Kilpailijoiden voittaminen	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
i) Työhalu	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
j) Riskinotto	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4

9. Arvioi miten seuraavat väittämät pitävät kohdallasi paikkansa:

1= Erittäin hyvin, 2= Melko hyvin, 3 = Ei hyvin, eikä huonosti,
4= Huonosti, 5 = Erittäin huonosti

Yrittäjyys sopisi minulle keinoksi työllistää itseni.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Koen, että minusta voisi olla yrittäjäksi.

☐ 1   ☐ 2   ☐ 3   ☐ 4   ☐ 5

Yrittäjyys voittaa työttömäksi jäämisen.

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

Yrittäjyys on mieluisampi ratkaisu kuin työpaikka toisen alaisuudessa.

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

10. Jos sinulla on yritys tai jos perustaisit yrityksen, niin todennäköisin yritysmuoto olisi: Merkkaa ruksi sen yritysmuodon eteen, jonka todennäköisesti valitsisit

- ☐ Yksityinen elinkeinonharjoittaja
- ☐ Avoin yhtiö
- ☐ Kommandiittiyhtiö
- ☐ Osakeyhtiö
- ☐ Osuuskunta

Miksi valitsin juuri tämän yritysmuodon:

---

11. Valitse seuraavista kolme mielestäsi omalla kohdallasi tärkeintä syytä ryhtyä yrittäjäksi. Käytä numeroita 1-3. 1= tärkein syy, 2= toiseksi tärkein, 3= kolmanneksi tärkein.

- a) Tekemisen vapaus
- b) Mahdollisuus ansaita
- c) Hyvän liikeidean toteuttaminen
- d) Harrastuksesta työn saaminen itselle
- e) Omien kykyjen koettelu

LASKUSUHDANNE (Valitse sopiva vaihtoehto)

12. Onko laskusuhdanne näkynyt (kesä)työpaikkaa/ harjoittelupaikkaa hakiessa?

- a) Ei lainkaan
- b) Ei juurikaan
- c) Jonkin verran
- d) Erittäin paljon

13. Uskotko, että laskusuhdanne vaikuttaa tulevaan työllistymiseesi tradenomina?

- a) En usko vaikuttavan.
- b) Voi vaikuttaa hieman.
- c) Tulee vaikuttamaan suuresti.

14. Arvioi, kuinka pitkään taantuma tulee vielä mielestäsi kestämaan?

- a) Loppuu vuoden 2010 alkupuolella.
- b) Kestää kesään 2010 asti.
- c) Kestää vuoden 2010 loppuun asti.
- d) Loppuu vuosien 2011 tai 2012 aikana
- e) Kestää vuoteen 2013 asti tai jopa pidempään.

LASKUSUHDANNE JA YRITYKSEN PERUSTAMINEN (Valitse sopiva vaihtoehto)

15. Onko yrityksen perustaminen laskusuhdanteen aikana mielestäsi järkevää?

- a) On
- b) Ei ole
- c) En osaa sanoa

Miksi on/ ei ole

---

16. Kuinka suuresti laskusuhdanne vaikuttaa omiin suuriin investointeihisi, kuten asunnon tai auton hankkiminen taikka yrityksen perustaminen?

- a) Ei juurikaan vaikutusta.
- b) Vaikuttaa hieman.
- c) Vaikuttaa melko paljon.
- d) Vaikuttaa huomattavan paljon.

17. Miten laskusuhdanne on vaikuttanut yrityksenperustamishaluusi?

- a) Lisännyt perustamishalua
- b) Ei ole vaikuttanut perustamishaluun
- c) Vähentänyt perustamishalua

18. Näetkö laskusuhdanteen tuovan yritysmaailmaan myös mahdollisuuksia uhkien lisäksi?

- a) Ei tuo lainkaan mahdollisuuksia.
- b) Tuo melko vähän mahdollisuuksia.
- c) Tuo jonkin verran mahdollisuuksia.
- d) Tuo paljon mahdollisuuksia.

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Perustiedot

	a	b			
1. Sukupuoli	79	25			
2. Syntymävuosi	KA 1985,495				
	a	b	c	d	e
3. Opintojen aloitusvuosi Kyamkissa	30	47	24	2	1
	a	b	c	d	e
4. Koulutussuuntaus	27	13	28	0	0
	f	g	h	i	
	1	4	23	8	

Yrittäjyys

5. Onko sinulla oma yritys tai oletko harkinnut perustamista?	a	b	c	d	e	
	2	17	3	46	36	
6. Onko suvussasi yrittäjiä?	a	b	c	d	e	f
	29	38	7	8	7	25
6.1 Miten sukulaistesi yrittäjyys on vaikuttanut sinuun?	a	b	c			
	16	45	13			
6.2 Onko sukulaistesi yrittäjyys lisännyt tietouttasi yrittäjyydestä?	a	b	c	d		
	17	30	20	7		
6.3 Olisitko valmis tarvittaessa toimimaan sukulaistesi yhtiökumppanina tai jatkamaan heidän yrittäjyyttään?	a	b	c	d		
	3	13	32	26		
7. Kumpi väittämistä pitää paremmin paikkansa?	KA					
Nro 1	3,04					
Nro 2	4,1					
Nro 3	2,43					
Nro 4	2,69					
Nro 5	3,12					
Nro 6	1,86					
Nro 7	2,35					
Nro 8	2,91					
Nro 9	2,99					
Nro 10	2,37					

Yrittäjyys ja minä

8. Kuinka paljon seuraavat termit liittyvät mielestäsi yrittänä toimimiseen ja kuinka paljon ne liittyvät omaan persoonaasi?

Liittyy yrittäjyyteen

	KA
a)	1,25
b)	1,30
c)	1,44
d)	1,61
e)	1,37
f)	1,26
g)	1,56
h)	1,81
i)	1,29
j)	1,45

Liittyy minuun itseeni

	KA
a)	1,55
b)	1,75
c)	2,24
d)	1,68
e)	1,99
f)	1,87
g)	2,12
h)	2,31
i)	1,63
j)	2,45

9. Arvioi, miten seuraavat väittämät pitävät kohdallasi paikkansa

Nro 1	2,95
Nro 2	2,85
Nro 3	1,72
Nro 4	3,14

10. Jos sinulla on yritys tai jos perustaisit yrityksen, niin tod. Näk yritysmuoto olisi

YE	AY	KY	OY	YE & AY
41	4	7	48	1

11. Kolme tärkeintä syytä ryhtyä yrittäjäksi

	1	2	3
a) Tekemisen vapaus	43	23	21
b) Mahdollisuus ansaita	15	42	21
c) Hyvän liikeidean toteuttaminen	31	14	26
d) Harrastuksesta työn saaminen itselle	6	12	9
e) Omien kykyjen koettelu	7	11	25

Laskusuhdanne

12. Onko laskusuhdanne näkynyt (kesä)työpaikkaa/ harjoittelupaikkaa hakiessa?	a	b	c	d
	11	19	43	31

13. Uskotko, että laskusuhdanne vaikuttaa tulevaan työllistymiseesi tradenomina?	a	b	c
	16	65	23

14. Arvioi, kuinka pitkään taantuma tulee vielä mielestäsi kestäväksi?	a	b	c	d	e
	2	4	25	64	9

Laskusuhdanne ja yrityksen perustaminen

15. Onko yrityksen perustaminen laskusuhdanteen aikana mielestäsi järkevää?	a	b	c
	26	17	63

16. Kuinka suuresti vaikuttanut investointeihin?	a	b	c	d
	41	30	24	9

17. Miten laskusuhdanne on vaikuttanut yrityksenperustamishaluusi?	a	b	c
	4	75	25

18. Näetkö laskusuhdanteen tuovan yritysmaailmaan myös mahdollisuuksia uhkien lisäksi?	a	b	c	d
	2	37	59	6